

Peter Barbarič

Puzle z nalepko

“sedemdeseta leta”

Uvodna zastavitev

Zanimivo je, da na tleh nekdanje Jugoslavije ni nastalo niti eno obsežnejše delo, ki bi se spopadlo s širino angloameriškega popularno-glasbenega dogajanja od začetkov rock'n'rolla pa do prelomov v sedemdesetih in osemdesetih letih, kljub močnim in ustvarjalnim popularnoglasbenokritičnim okoljem v Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu in Beogradu. Kakor da bi te prista- le na eksotično provincialno vlogo, saj velja v

krogih dominantne angloameriške kritike obsežnejše in bolj poglobljeno pisanje o popularni glasbi že dolgo časa za enega osnovnih kriterijev za prestop v kasto “tehtnejših avtorjev”.

Največ angloameriške literature, ki se loteva zgodovine popularne glasbe, je nastalo v sedemdesetih letih, v času njene prve ostrejšje krize. Kakor da bi skušali takratni avtorji s pisanjem o preteklosti odpirati nove poti v slepih ulicah zasidrani sedanjosti. Zato pa je precej bolj skopo kritičsko pisanje o naslednjih

**DATUMI,
KI SO
ZAZNAMOVALI
POPGLASBENA
SEDEMDESETA**

Sedemdeseta leta so pometla z večino zasedb, ki so zaslovele v šestdesetih letih. Začetek novega desetletja je zaznamovalo več tragičnih dogodkov - umrli so **JIMI HENDRIX, JANIS JOPLIN, JIM MORRISON**, razšli so se člani skupine **THE BEATLES** itd. Z njimi so se poslovili veliki “uporniki”, najbolj vidni idoli hippie generacije, generacije, ki se je poimenovala “otroci cvetja”. Končalo se je obdobje ve-

likih rock festivalov. Idilično podo- bo te posebne oblike druženja neke generacije je zabrisal tragičen do- godek na koncertu skupine The Rolling Stones v Altamontu (1969), na katerem je tragično končal Meredith Hunter. Dogodek je ohranjen na filmskem traku - vidimo ga v fil- mu *Gimme Shelter*.

Nekoliko bolj neopazno so se poslovili blues glasbeniki **SLIM HARPO, EARL HOOKER** (oba

Peter Barbarič

dvajsetih letih popularne glasbe. Največ knjig se ukvarja samo z eno od njenih mnogih oblik - s fenomenom punka in njegovih predhodnikov, z zgodovino reggaeja, s "pravim" rockom, z "umetniško" rockovsko produkcijo,... Zdi se, da so se popularnoglasbeni publicisti zbalii plavanja po nevarnih oceanih popularnoglasbene produkcije po smrti Hendrixa in Beatlov, ki se je naenkrat ne da več opredeljevati s parametri vsevednih petdesetih in predvsem rockovskih šestdesetih let, saj se tudi ti v sedemdesetih letih izkažejo za skrajno netočne in celo za sfrizirane. Zgodovine popularne glasbe petdesetih in šestdesetih let izpostavljajo dokaj identičen razvojni lok te glasbe od rock'n'rolla do progresivnega rocka, pri čemer se skoraj brez izjeme naslanjajo na dogmo o nujni stalni evoluciji rocka v novo umetnost. V sedemdesetih letih ta njihova dogma ne zdrži več. Pojavi se več interpretacij preteklosti popularne

Janis Joplin so 4. oktobra 1970 našli ležečo v kadi polni vode, z obrazom navzdol in s svežim vbodom v roki.

*Jimi Hendrix - njegovo vprašanje **Are You Experienced?** še odmeva.*

1970) in **BIG MAYBELLE** (1972), slovita pevka **MAHALIA JACKSON** (1972), velikan jazzovske glasbe **DUKE ELLINGTON** (1974), **T-BONE WALKER** in **CANNONBALL ADDERLY** (1975), **HOWLIN' WOLF**, **PAUL KOSOFF**, **GARY THAIN** (vsi 1976), **KEITH MOON** in **JACQUES BREL** (1978), **CHARLES MINGUS** (1979) in mnogi drugi. Zaradi tega izguba ni bila nič manjša, saj so to bili glas-

beniki velikega formata, ki so zaznamovali več desetletij glasbenega razvoja.

Hkrati s tem je nastajal nov "tip" glasbenih idolov, ki so bili narejeni po meri glasbene industrije. Nastala je nova industrijska panoga, ki je izrazno moč rockovske glasbe spremenila v številke in indekse. Glasbene lestvice, še posebej tista v ameriškem tedniku **Billboard** - imenujejo jo tudi "glasbena

glasbe (punkerska, težkometalna, "umetniška", alternativna, dancefloor) in z njimi več zgodovin popularne glasbe, ki so med sabo v navzkrižju in so omejene v svojem kritičkem boljševizmu. Tista redka dela, ki se skušajo pluralistično ali eklektično spopasti s celotno širino popularnoglasbene ponudbe tistega časa, v njej praviloma potonejo, saj največkrat niso sposobna opraviti prepotrebne selekcije gradiva, ki jim je na voljo.

Že ko sem se lotil postavljanja prvih okvirov knjige o zgodovini popularne glasbe (ta naj bi v nekaj mesecih izšla pri Znanstvenem in publicističnem središču v Ljubljani), sem se zavedal izzivov, ki jih skrivajo sedemdeseta leta. Moje izhodišče pri raziskovanju tega obdobja je bilo: sedemdeseta leta so puzzle, sestavljanica iz jasno razvidnih in med sabo prepletenih koščkov. Zanimivo si je ogledati predvsem njihovo prepletenost in sočasnost. Tako zame nikakor ni nepo-

biblija" - so določale tržno vrednost skupin in posameznikov.

Glasbena industrija je prinesla nov način razmišljanja - pojavili so se globalni prijemi. Izidi plošč so bili usklajeni po vsem svetu. Načrtovali so jih najboljši poznavalci potrošniških navad.

Glasbenikom so vsilili ritem, ki velja še danes - okoli božiča vas bodo zasuli z novimi ploščami, potem boste imeli mir do marca ali aprila,

membno naključje, da skoraj ob istem času (konec leta 1975 in začetek leta 1976) izidejo prve uspešne plošče skupine Queen, Abbe, disca ter prvenec Ramonesov. Interpretacija in selekcija prepletенosti in sočasnosti pa morata ostati v domeni avtorja, ki ponovno piše samo eno od možnih zgodovin.

Streets of Fire

Uboj mladega črnca na odprtem koncertu Rolling Stonesov v kalifornijskem Altamontu decembra 1969 je kruto zaključil visoke polete ameriške generacije las in ljubezni. Streznitev, ki mu je sledila, je bila še trša. Prav na začetku sedemdesetih let je izbruhnila v mladi ameriški popularni glasbi z belsko nalepko huda kriza. Njeni heroji iz druge polovice šestdesetih let so množično izginjali z odrov. Leta 1970 je končalo s kariero kar pet imen iz Montereyja. Mamas & Papas ter Simon & Garfunkel so razpadli, Al Wilson (Canned Heat), Jimi Hendrix ter Janis Joplin pa so se družno, v obdobju enega meseca, preselili

Jim Morrison - would be prekleti pesnik z Zahodne obale.

od vsega njenega zaleta ostali samo še srednje prepričljivi reklamni napisi po izložbah trgovin z eksotičnimi oblačili in dišavami. Ladja je potonila.

temu pa sledi nekaj koncertnih plošč v poletnih mesecih, ki zvajajo množice na velike poletne turneje. Ko zmanjka novih idej, ali takrat ko izvajalec zamenja gramofonsko hišo, lahko z veliko natančnostjo predvidimo izid zbirke uspešnic. ...

Turneje "velikih" skupin so postale svetovne turneje. Le-te so bolj podobne natančnim vojaškim operacijam kot turnejam rockovskih skupin.

Dodatne zasluge pa so iskali v povezavah z veliki firmami, ki so postale sponzorji turnej. Proizvajalci pijač, cigaret, glasbenih instrumentov ipd. so našli nov način oglaševanja. Najbolj agresivni sta bili proizvajalki cola pijač - Coca Cola in Pepsi Cola, ki sta med seboj tekmovali v "lovu" na velika imena rock glasbe.

Le največji so uspeli ohraniti večjo samostojnost. Povsem neod-

le z nalepko "sedemdeseta leta"

med rockovske nesmrtnike. V letu 1971 so se "hvaležno umrlim" pridružili še Peter, Paul & Mary ter Jim Morrison, obenem pa so takrat prvi infarkt doživeli tudi Creedence Clearwater Revival ter Jefferson Airplane. Razpadlim ameriškim zasedbam so se z druge strani Atlantika pridružili še Beatli.

Kje lahko iščemo osnovne razloge za presenetljivo hitro kataklizmo svete Kalifornije in njenih sopotnikov? Predvsem v dejstvu, da je večina od zgoraj omenjenih imen pristala na mite o svojem umetniškem poslanstvu, ki so jih širili novinarji in poslovneži po velikih diskografskih hišah, pa čeprav so imele v prvi vrsti trdno rasno ali folk hrbtenico. Tako so se silila z načini ustvarjanja, ki jim niso bili pisani na kožo. Obenem je generacija cvetela, v letih katere so omenjeni izvajalci dozoreli, nezadržno drsela v prepad mladostniške mode, tako da so na koncu

visni izvajalci pa so počasi in zanesljivo izumirali.

Vse tja do druge polovice sedemdesetih let smo bili priča glasbenemu zatišju. Skupine in posamezniki so se naslanjali na znane obrazce. V drugi polovici pa so se začele dogajati nove, povsem drugačne reči. Kar naenkrat se je zazdelo, da so ples in disco klubi najbolj primeren način za beg iz sive sedanjosti. V glasbi je prevladal

*Kdo ne potrebuje mostu prek
vrtinčastih voda?*

Slike z razstave

Mitom o rocku kot o novi, revolucionarni šoli glasbene umetnosti so najbolj temeljito podlegli mladi pripadniki britanskega popularnoglasbenega podzemlja s konca šestdesetih. Ameriški preživeli "progresivni" rockerji so jih jemali z rezervno in jih razumeli v prvi vrsti kot uporabno sredstvo iz priročnega kompleta za medijsko propagando, saj jih še vedno niso zanimali odri hermetičnih, s klasično glasbo obremenjenih grobnic, pred katere bi bilo posajeno spodobno

glasbeno občinstvo. Za bolj pretenciozne med njimi je bil končni cilj umestitev ob bok jazzovskih in bluesovskih velikanov. Tako je bila temeljna hiba preživelih ameriških progresivcev v sedemdesetih letih predvsem pretirani pragmatizem, prilagajanje spreminjajočemu se oku občinstva za vsako ceno.

Zato pa so se bili takratni mladi britanski glasbeniki takoj pripravljene prepoznati kot Mahlerji, Chopini in Liszti druge polovice dvaj-

setega stoletja. Za njihovo umetniško blaznost je bil najbolj zaslužen art college. Razumljivo je, da je prodor mitologij, ki so jih o rocku sredi šestdesetih let skonstruirali britanski glasbeni poslovneži ter novinarji, najbolj odmeval med tistimi krogi nove generacije mladih rockerjev, ki so obiskovali "ustvarjalno" šolo. Ob tem so glasbenikom zavrtele glave tudi novice o velikih prelomih v Kaliforniji, kjer naj bi se v soseščini Allena Ginsberga čez noč rodila popularnoglasbena inačica beat poezije in kjer naj bi producenta Brian Wilson ter Phil Spector na svojih ploščah izdajala prave male novodobne simfonične miniature. Tudi o kvalitetah rock pesnika Boba Dylana ni bilo nobenih dvomov.

*Nagrajeni ovitek albuma **Stand-Up** skupine Jethro Tull.*

ritem, uveljavile so se podaljšane (maks ali disco) verzije skladb. Enolični ritmi so spravili v gibanje celo generacijo najstnikov. Zdelo se je, da je ves svet v transu.

Na klasičnem rock prizorišču je izstopal **BRUCE SPRINGS-TEEN**, novi idol ameriške mladine. V Angliji pa se je pojavila nova oblika upora proti vsemu, proti družbi, proti glasbeni industriji... pojavile so se prve punk zasedbe, ki so po-

stavile znane obrazce na glavo. Glasba se je ponovno kondenzirala v kratke dve- do triminutne skladbe, prežemala pa sta jih jeza in agresivnost. Skoraj istočasno s **SEX PISTOLS, THE JAM, THE STRANGLERS, THE CLASH, TELEVISION, THE RAMONES, XTC** idr. so se pojavili glasbeniki tipa **ELVIS COSTELLO, TALKING HEADS, GRAHAM PARKER** ali **THE POLICE**, ki so prevzeli plamenico na

začetku osemdesetih let in jo ponesli vse tja v devetdeseta leta.

Na naslednji straneh so nanižani prelomni datumi, ki so - vsaj po mojem mnenju - imeli globji vpliv na glasbenem področju, hkrati s tem pa tudi na življenje določene generacije.

Emerson, Lake & Palmer - ena od superskupin sedemdesetih, ki je klasično glasbo predelovala z elektronskimi instrumenti.

Končno je nastopil čas, da se novodobnih progresivnih umetnin lotijo tudi Angleži. Ti naj bi imeli celo prednost pred barbarskimi Američani, saj je umetnost z vso svojo bogato tradicijo doma v Evropi.

Britanski električni orkestri so se napotili v blažene višave umetniške nesmrtnosti po več poteh: preko poletov lokalne psihedelije (Pink

Floyd, Tyrannosaurus Rex), s poskusi fuzij rocka ter klasike (Nice, Emerson, Lake & Palmer, Yes, Rick Wakeman pa celo Procol Harum in Deep Purple) ter skozi dvorane eklektičnega art-rocka s poudarjenim avantgardističnim predznakom (King Crimson, Jethro Tull, Genesis, David Bowie).

Rick Wakeman (Yes) je sodil med visoke duhovne elektronske glasbe.

Temne strani premnogih Dark Side of the Moon

Ko si dvajset let pozneje ponovno preposlušamo temeljne izdelke najbolj razvpitih velikanov britanske progresivne glasbe, nam je njihova veličastnost še nekajkrat bolj simptomatična, kot je bila sredi sedemdesetih let. Tako razvpita *The Dark Side of The Moon* (1972), največji bestseller progresivnega rocka (s svojimi 20 milijoni izvodov je verjetno še vedno najbolj prodajana rock plošča) še zdaleč ni ena

70-ta

**KRATKA
POLITIČNA
KRONOLOGIJA**

1970

17. januar - V Londonu je bila otvoritev razstave erotičnih litografij, ki jo je njen avtor - **JOHN LENNON** - poimenoval Bag One. Dva dni pozneje je policija razstavo zaprla in zaplenila osem del (zaradi "obscenosti").

1970

1. januar:

V Veliki Britaniji znižajo mejo polnoletnosti z 21 na 18 let.

velikih klasik popularne glasbe, ki kar izžarevajo ustvarjalno energijo. Je le rutinski izdelek ekipe dobro podkovanih profesionalcev, skupine Pink Floyd, psihedeličnih "umetnikov" s konca šestdesetih let, progresivcev, ki obvladajo svojo obrt. Prvi poudarek plošče je na tehnoloških novostih. Tako je bila eden prvih (in zadnjih) odmevnih kvadrofonskih izdelkov. Posnetki glasbe na njej so končni domet takratne hi-fi tehnike. Ob tem pa nima nobenega pravega obraza. *The Dark Side of The Moon* sledi receptu lepljenk acid-rock skupin in podobno niza različne zvočne obrazce s konca šestdesetih in začetka sedemdesetih let. Psihedelijo skuša podpreti predvsem s soulom. Vseeno pa svoje črnske vire prečisti do takšne mere, da jih steri-

Pink Floyd - flower power iz tople grede.

lizira. Podobne luknje zijajo v njeni Veliki temi, ključnem pogoj za vstop v takrat prestižno kasto ustvarjalcev konceptualnih albumov. Posamezna besedila se ("alternativci" z začetka sedemdesetih let so jih takorekoč posvojili) žalostno žogajo z neprepičljivim, prozornim eksistencializmom iz srednješolskih glasil.

Še bolj sporni so bili postopki progresivnih skupin, ki so skušale rock glasbo direktno spojiti s klasiko. Do prvih takih poskusov je prišlo že sredi šestdesetih let po zaslugi Yardbirds ter Procol Harum. Daleč najbolj agresivne "klasične" sinteze so se lotili Nice, predvsem njihov klaviaturist Keith Emerson, ki je svoje poigravanje s klubskim bluesom ter kavarniškim jaz-zom redno kronal tudi s citati iz klasične literature. Emerson je svoje mrcvarjenje klasike nadaljeval v superskupini Emerson, Lake & Palmer, ki jo je oblikoval kot trio po zgledu Cream ter Jimi Hendrix Experience. Privoščil si je Bartoka, Musorgskega in Janačka, v času njenega zatona v obdobju punka pa je poskrbel celo za svoj klavirski koncert. V prvi polovici sedemdesetih let so se Emerson, Lake & Palmer s svojo uspešnostjo brez težav kosali z največjimi imeni takratnega progresivnega rocka. Pohvalili so se lahko tudi z eno takratnih največjih koncertnih oprem. Njihova godba je bila, podobno kot zvoki konkurence, tehnično izpiljena in bombastična, a brez posebne domišljije in humorja. Predvsem agresivni klaviaturist Keith Emerson je znal s svojo skladovnico glasbil dobro vleči za nos takratno rock publiko. Ta je pobožno častila njegovo široko znanje in vrhunsko tehniko ter ni znala spregledati, da se je

25. januar - **YOKO ONO** in **JOHN LENNON** sta si obrila glavi in oznanila prvo leto leto novega štetja (*Year One*).

14. februar - Skupina **THE WHO** je nastopila na univerzi v Leedsu. Nastop so posneli za koncertni album **Live At Leeds**, ki zagotovo sodi na polico vsakega disko-fila. Na njej najdemo odlično priredbo skladbe *Summertime Blues*.

21. februar - **SIMON AND GARFUNKEL** sta se uvrstila na vrh angleške top lestvice z veliko ploščo **Bridge Over Troubled Water**. Na lestvici sta ostala kar 303 tedne, kar je izjemen uspeh, saj se samo štiri velike plošče lahko pohvalijo z daljšim stažem na lestvici.

28. februar - Skupina **LED ZEPPELIN** je imela koncert v Copenhagenu. Nastopili so kot THE

NOBS, ker jim je gospa Eva Von Zeppelin zagrozila s tožbo, če bodo na Danskem uporabili njeno družinsko ime.

10. april - Skupina **THE BEATLES** je zaradi sporov v skupini predstavila izid velike plošče **Let It Be**. **PAUL McCARTNEY** je izjavil, da bo zapustil skupino in da nikoli več ne bodo nastopili skupaj. Paul je držal besedo. Beatli niso nikoli več nastopili skupaj in to kljub temu, da so

Soloprojekti Mika Oldfielda so še danes vzor za meditativni trans glasbe new agea.

uspel njen heroj le v redkih trenutkih dvigniti nad raven solidnih barskih pianistov z opravljeno srednjo glasbeno šolo in osnovno zalogo rutinskih blues in boogie-woogie fraz in poceni trikov. "Najhitrejši klavirist na svetu" se je skušal dolga leta na odru postavljati ob bok Jimiju Hendrixu (prav tako se je spravljal na svoje glasbilo, ga uničeval in iz njega izvajal feedback), pri čemer je do danes ohranil le ugled sejemskega rokohitca.

Razumljivo je, da je v času razmaha "umetniškega" rocka nastala množica novih neodvisnih založb, ki so se ukvarjale izključno "s svežimi, kreativnimi snovanji v popularni glasbi". Daleč največ uspeha med njimi je imela založba Virgin, ki je nastala leta 1973 iz londonske alternativne trgovine s ploščami. Njena skrajno uspešna zgodnja leta so bila zasluga razprodanih plošč enega samega glasbenika. Mladi multiinstrumentalist Mike Oldfield je prve glasbeniške izkušnje nabiral znotraj angleške folk scene, že konec šestdesetih let pa je trčil tudi ob avantgardistična okolja, ki so zagovarjala progresivno fuzijo. Rezultat stikov z njimi je bila njegova prva uspešna velika plošča *Tubular Bells* (1973), ki jo je posnel skoraj sam, s celo kopico glasbil. Petdesetminutna skladba na njej je nihala med psihedelijo, folkom in minimalizmom in je za mnoge avtorje pomemben

z nalepko "sedemdeseta leta"

predhodnik new agea. Oldfield je bil ob njenem izidu star le dvajset let. Tako so jo takratni progresivni rock novinarji razbobnali kot nov dokaz, da se rock počasi spreminja v novo umetnost. Pri tem je *Tubular Bells* le simpatična, na trenutke dovolj sveža, v folku zakoreninjena, drugič pa nestabilno okrašena zvočna kulisa, najprimernejša za glasbeno opremo plesne uprizoritve ali filma. Tako ni nič čudnega, da je bil za njen veliki tržni uspeh najbolj zaslu-

žen prav film, grozljivka *Izganjalec hudiča*, v špici katere se je pojavila njena nosilna tema.

V takratnem glasbenem tisku na dolgo in na široko razbobnane stvaritve britanskih "velikanov" progresivnega rocka sedemdesetih let so najpogosteje dosegle le raven srednje solidnih izdelkov (ponavadi prezrtih) avtorjev filmske ali scenske glasbe. Njihova visoka umetnost se je dvajset let pozneje izkazala za povprečno soundtrack obrt. Ta ugotovitev nam pojasni tudi dejstvo, da so si mnogi najpopularnejši progresivni izvajalci utrli pot na lestvice popularnosti prav s pomočjo filma (Pink Floyd in *Točka Zabriske*, Mike Oldfield in *Izganjalec hudiča*) in da se jih je večina v letih svojega zatona pospešeno lotila pisanja soundtrackov (Keith Emerson, Rick Wakeman (*Lizstomanija*), Mike Oldfield (*Polja smrti*)). Hkrati so lahko "umetniški" projekti na odru uspeli le ob bogatih scenskih pripomočkih

jim ponujali ogromne vsote - do 30 milijonov dolarjev.

Istega dne je kitarist **PETER GREEN** povedal, da zapušča skupino **FLEETWOOD MAC**. Po njegovem odhodu se je skupina vse bolj oddaljevala od blues korenin, hkrati pa so doživljali vse večji komercialni uspeh.

THE DOORS so imeli koncert v Bostonu. Ko je **JIM MORRISON** vprašal, ali kdo od navzočih želi

videti njegovega "tiča", je organizator koncerta izklopil električni tok.

11. april - Ustanovljena je bila super zasedba **EMERSON, LAKE AND PALMER**. Vsi trije člani so imeli za seboj bogate glasbene izkušnje. **KEITH EMERSON** je bil v skupini **THE NICE**, **GREG LAKE** je bil v skupini **KING CRIMSON**, **CARL PALMER** pa je bil v zasedbah **TUNDEBIRDS**, **CRAZY**

WORLD OF ARTHUR BROWN in **ATOMIC ROOSTER**.

Njihova glasba je postala izhodišče za vse t.i. simfo-rock zasedbe.

17. april - **PAUL MCCARTNEY** je izdal prvi solo album **McCartney**. Vse instrumente je igral sam.

7. junij - **THE WHO** so izvedli rock opero **Tommy** na odru Metropolitanke Opere v New Yorku.

9. junij - **BOB DYLAN** je dobil četrty častni doktorat za svoje glas-

Če se hladilnik razleti in je to psihedelično doživetje, potem najbrž gledate film Michelangela Antonionia Zabriskie Point, za katerega so glasbo prispevali Pink Floyd.

- od kulis, najnovejših svetlobnih rešitev in odrskih kostumov članov do radijsko vodenih letal, robotiziranih likov iz hollywoodskih grozljivk ter laserjev. Prozorni in duhamorni soundtrack

beno delovanje. Podelila mu ga je znana univerza Princeton.

13. junij - Ansambel **THE BEATLES** se je uvrstil na vrh top lestvice s pesmijo *The Long And Winding Road*. To je bila njihova dvajseta in hkrati zadnja uvrstitev na vrh ameriške top lestvice.

16. junij - Sponzorji največjega rock festivala v zgodovini popularne glasbe - festivala v **WOOD-STOCKU** - so objavili novico, da so

z organizacijo koncerta "pridelali" 1,2 milijona dolarjev izgube.

4. julij - Na radijskih valovih se je prvič predstavila oddaja **AMERICANTOP 40**. Vodil jo je Casey Kasem. Oddaja je vplivala na generacije ameriške mladine in še vedno sodi med najbolj poslušane radijske oddaje na svetu. Sedaj jo vodi DJ Shadove Stevens.

1. avgust - V Londonu je bila premiera filma **PERFORMANCE**,

britanskih električnih orkestrrov je bil skupaj z najstniškimi pop oddajami na TV ključni predhodnik satelitskega video rocka.

Metal guru in Ziggy Stardust

Precej drugačno pot so ubrali tisti sovrstniki progresivnih "umetnikov" iz britanskih art collegeov, folk kafejev ter psihedeličnih klubov, ki so psihedelično sceno in polete v neznano zamenjali za bolj premočrtno popularnoglasbeno kariero. Kljub dejstvu, da so obrnili hrbet mitom progresivnega rocka, svojih visoko estetskih stališč, ki so jih izoblikovali na umetniških šolah, niso spremenili in so prav tako na vsakem koraku izpostavljali svojo drugačnost od instantnih pop izvajalcev. Akustična glasba "alternativnih" Tyrannosaurus Rex se je sprva zgledovala po kalifornijski psihedelični folk sceni. A Bolanove ambicije so segale precej višje od ugleda v takratnem britanskem podzemlju. Na nasvet svojega producenta je leta 1969 spremenil naziv, zasedbo in glasbo skupine. Na novo rojeni T. Rex so bili ostra električna rockerska zasedba, usmerjena pretežno na najstniško tržišče. Med prvimi takratnimi skupinami je posegla po enostavnem ameriškem boogieju, pri čemer je bilo Bolanovo petje izrazito angleško. Ob izvrstni prodaji velikih plošč (kar tri po vrsti so zasedle sam vrh britanskih lestvic) sta predstavljali glavno orožje T. Rex mala plošča in televizija. Bolan je kot prvi britanski glasbenik po Stonesih spet začel poudarjeno igrati na karte spolnosti. Izkoristil je svojo privlačno

v katerem igrajo naslovne vloge JAMES FOX, MICK JAGGER IN ANITA PALLENBERG.

25. avgust - **ELTON JOHN** je imel prvi koncert na oni strani "velike luže". Igral je v losangeleškem klubu The Troubadur.

26. avgust - Začel se je štiridnevni festival na otoku **WIGHT** (Isle Of Wight Pop Festival), na katerem se je zbralo okoli 500 tisoč ljudi. Med nastopajočimi so bili

zunanost, med prvimi pogumno uporabil ličilo in bleščice (ter s tem izzval valampa), natančno naštudiral svoj nastop in skušal igrati na karte najstniških erotičnih frustracij. Taki so bili tudi dvoumni naslovi njegovih prelomnih malih plošč: *Ride A White Swan*, *Hot Love* ter *Get It On* (1970-71). S *Hot Love* je ostal spomladi 1971 dolge tedne na vrhu lestvice najbolje prodajanih britanskih malih plošč in je prvič po Beatlih poskrbel za široko najstniško hysterijo. Po mnenju novinarjev NME-ja je Bolan rešil pop glasbo: "Z eno roko je ustvaril tržišče najstnic, mlajših od petnajstega leta, in izvlekel pop iz groba." Bolanov pop je bil ves čas pop s stilom, pop inteligentnega glasbenika.

Leta 1971 se je začelo ob vedno uspešnejšem Bolanu vedno pogosteje pisati tudi o Bowieju, predvsem zaradi njegovega druženja z njim in njunega skupnega transvestitskega camp videza. Ta je šel pri Bowieju daleč preko meja takratnih norm popularnoglasbene industrije. Zunanost je uporabljal kot neskončnokrat uporaben plastelin, pri čemer je vsako od podob kot zagret amaterski pantomimik zaokrožil s svojim obnašanjem. Bowieja podobno kot Bolana ni odlikovala zvestoba do standardov britanskih podzemnih klubov, pa čeprav je *Space Oddity* (1969), njegova prva uspešna mala plošča, najverjetneje nastala prav po zaslugi stikov z okoljem, ki je dve leti pred tem botrovalo

David Bowie na začetku svoje poti šolanega transformista.

vzpona in propada rock glasbenika, superzvezde, ki je zatavala na zemljo - podobno, kot bi lahko pričakovali od lepega števila takratnih rock herojev - "od nekje tam zgoraj". Bowie se je za razliko od ostalih izdelovalcev tematskih izdelkov popolnoma poistovetil s svojo stvaritvijo Stardustom. Z oranžno prebarvanimi lasmi ter v lesketajočem se kovinsko modrem kombinезonu je na (barvnih) TV ekranih in na odru dejansko deloval kot onostranec. Za razliko od izdelovalcev prozornih LSD poletov v druge galaksije je za ozadje svoje plošče izbral mračno antiutopijo, ki naj bi se dogajala na zemeljskih tleh. Tako je že njen ovitek v popolnem neskladju s takratnimi estetskimi kriteriji rocka. V umazani nočni ulici iz let industrijske revolucije se ob Stardustu znajdejo v prvem planu smeti. Bowie se (tudi) na tej svoji temeljni plošči izkaže za popolnega eklektika. Plonkal je iz apokaliptičnih folk zvezkov Boba Dylana, se učil krute urbane dekadence od Louja Reeda in

z nalepko "sedemdeseta leta"

skladbi Pink Floyd *Astronomy Domine*. Na njegovo poznejše početje sta najbolj vplivala delo v skupini pantomimikov ter bivanje v New Yorku, med katerim je naletel na Andya Warhola ter Louja Reeda.

Temeljna plošča zgodnjega Bowieja je *The Rise And The Fall of Ziggy Stardust And the Spiders From Mars* (1972). Ziggy Stardust je (v skladu s progresivnimi časi) tematska plošča z motivom

JIMI HENDRIX, BOB DYLAN, JONI MITCHELL in RICHIE HAVENS.

29. avgust - Angleška skupina **KINKS** je izdala skladbo *Lola*.

18. september - V Londonu je v stanovanju **MONIKE DANNE-MAN** umrl ameriški glasbenik **JIMI HENDRIX**, eden najboljših kitaristov rock ere. Njegov prispevek k rockovski glasbi primerjajo s tistim, kar je naredil **CHARLIE PARKER** za jazzovsko glasbo.

Jimi je bil dober bobnar, zelo dober basist in odličen producent. Da bi lažje uresničil svoje glasbene ideje, je zgradil svoj studio (v New Yorku), v katerem se je igral z zvoki, ki jih je izvabil iz svoje kitare.

Kmalu bo minilo četrto stoletje od njegove smrti. Danes ga nanovo odkriva nova generacija glasbenikov in vse več je kitaristov, ki znova prisegajo na njegovo genialnost.

4. oktober - Umrla je ameriška pevka in prva dama rockovske glasbe **JANIS JOPLIN**. Sodi med žrtve "rockovskega" načina življenja, v katerem so se s koncertnimi nastopi prepletala mamila in pijača.

Janis ni nikoli dojela kaj se je zgodilo. Vse je prišlo prehitro. Od nastopa na pop festivalu v kalifornijskem mestu Monterey (1967), na katerem je zaslovela, do smrti so minila samo tri leta. Kljub temu

Marc Bolan - obraz, ki so ga osnovnošolke (poleg Hendrixovega) najpogosteje risale (in Pionirski list objavljali).

Iggyja Popa ter obenem zvesto častil soul. Ob tem mu je treba s spoštovanjem priznati, da se spretno zvija med tako različnimi pristopi do popularne glasbe.

Bowie je tudi na svojih naslednjih izdelkih skrajno nepredvidljiv glasbenik, ves čas

razpet med racionalno, z visokimi estetskimi standardi obremenjeno Evropo, in čutno, intuitivno Ameriko. Pomemben prelom v njegovi karieri je nastopil leta 1977, na ploščah *Low* ter *Heroes*, ko je skupaj z Brianom Enom ter Robertom Frippom, takrat najbolj odmevnima angleškima art rock eksperimentatorjema (po zaslugi skupnih plošč *No Pussyfooting* ter *Evening Star*, 1975-76) zasedel znane Hansa studije v Berlinu. Na njih ga zaznamuje podobna obsedenost kot režiserja Wima Wendersa. Ameriške zvoke, predvsem soul in funk, je začel odkrivati v Evropi, skozi njihove evropske vzporednice (po židovskem "gospelu" dišeča Warszawa) ali skozi njihove odmeve v osrednjih evropskih kozmopolitskih metropolah.

Podobna obsedena razpetost odlikuje najmočnejšo skupino izdelovalcev elektronske pop

godbe iz prve polovice sedemdesetih let - Kraftwerk. Ti se na svojih izdelkih za razliko od klasičnih nemških elektronskih progresivnih skupin tistega časa (daleč najbolj uspele so bili Tangerine Dream) niso skušali prilagajati psihe-deličnim tapetniškim zahtevam takratnega progresivnega občinstva, temveč so se trmasto ukvarjali s perspektivami popularne glasbe v kompjuterizirani, atomski dobi. Svojo dejavnost so zasnovali na strogih načelih minimalizma in repetitivnosti. Njihov elektronski pop je pel hvalnice visoki tehnologiji v času po drugi svetovni vojni, pospešeni mobilnosti (ena redkih skupnih točk z rockom) in novim vedam. Tekoče trakove, avtoceste in robote je po zgledu futuristov spremenil v visoko estetske predmete. Za skladbe Kraftwerk je bila za razliko od večine takratnih izdelkov popularnoglasbene industrije (tudi "avantgardnih") značilna vznemirljiva enostavnost. Najpogosteje sta bila za skladbo dovolj že nepretenciozna melodija (s podlago ali sebi podrejeno proti-melodijo) in suhoparen ritem. Pri tem so imeli člani skupine izjemen smisel za subtilne melodije.

Kraftwerk so bili s svojim izrazito avtorskim pristopom do elektronike v temeljitem navzkrižju z vladajočo mitologijo takratne popularnoglasbene alternative. Medtem ko je ta iskala svoj veličastni obraz v predromantičnih likih pianističnih virtuozov ter zasanjanih vesoljskih umetnikov - psevdo-eksistencialistov, so člani korporacije Kraftwerk nastopali v javnosti kot hladni, tehnološko visoko usposobljeni profesionalci kompjuterskega obdobja. S svojim kibernetiskim protopunkerstvom so vplivali na

je imela dovolj časa, da je posnela nekaj biserov, kot so: *Piece Of My Heart*, *Ball And Chain*, *Summertime*, *Kozmic Blues*, *Me And Bobby McGee* itd.

28. november - GEORGE HARRISON izda single *My Sweet Lord*, **ELTON JOHN** pa skladbo *Your Song*.

8. december - JIM MORRISON, pevec skupine THE DOORS, je posnel nekaj svojih pesmi. Te po-

27. november:

Osvobodilna fronta homoseksualcev prvič koraka po Londonu.

snetke so kasneje uporabili za veliko ploščo **American Prayer**.

11. december - V Angiji je izšel prvi album skupine **PLASTIC ONO BAND**, ki jo je ustanovil JOHN LENNON. Na njem najdemo pesem *Mother*, ki sodi med njegove najboljše solo posnetke.

30. december - PAUL McCARTNEY je vložil tožbo, ki je pomenila formalni konec skupine THE BEATLES.

večino tehno pop zasedb osemdesetih let.

Scary Monsters Super Creeps

Med progresivno in camp rockersko strujo (k Bolanu in Bowieju velja kot vplivnega glasbenika prišteti vsaj še Bryana Ferryja) z angleških art collegeov je kljub skupnim koreninam ležal globok prepad. "Umetniki" ter njihovi novinarski glasniki so predstavnikom campa alias glama očitali cenenost, prilagajanje zahtevam najširšega tržišča in jih umeščali ob bok izvajalcem za manjvredno najstniško publiko. Kljub temu je večina progresivnih rockerjev s svojimi praznimi ekshibicijami obležala na smetišču zgodovine popularne glasbe, medtem ko je ostal v njej kot najbolj reprezentativen predstavnik angleške art pop rock šole v sedemdesetih letih zapisan prav zvezdnik campa David Bowie. Njegovo početje je povzetek takorekoč vseh njenih značilnosti v tem obdobju. Je eklektično, zaletavo, shizofreno, prepogosto pretirano pretenciozno ter enakovredno izpostavlja zunanji videz ter glasbeniške kvalitete.

Art pop rock ustvarjajo izključno beli glasbeniki, ki jih preganja evropsko poslanstvo umetnika. Tako sodi med glasbene izraze, ki so se (kljub spogledovanju s soulom) daleč najbolj odtujili od rasnih korenin popularne glasbe. Z odtujevanjem od njih popušča napetost v glasbi, ki je ne more povrniti še tako domišljen vi-

Iggy Pop - en najprepričljivejših primerkov rock'n'roll žvali, ki prežvi in ostane žval.

z nalepko "sedemdeseta leta"

soki koncept. Bowiejeva ustvarjalna shizofrenija je lep dokaz trditvam, da se popularna glasba ne more razvijati premočrtno, kakor so verjeli popularnoglasbeni novinarji šestdesetih let, temveč da se lahko iz inercije, ki je njen reden pojav, izvije le s pomočjo stalne distance do "večnih" us-

meritev, ostrih prelomov z njimi ter razklanosti med različnimi ustvarjalnimi pobudami.

Under Pressure

Val najstniške histrije, ki ga je s svojimi nastopi in uspešnicami sprožil Marc Bolan, je ponovno dvignil na noge producente po britanskih diskografskih hišah. Ti so živeli že od srede šestdesetih let, ko so se začeli domači izvajalci, ki so diktirali podobo bele popularne glasbe v prvi polovici desetletja, pod vplivom neprilagojenih ameriških vetrov izvijati iz klasičnih pop obrazcev, v stanju nenehnih poslovnih

Skupina Roxy Music se je vzpela in razpadla po zaslugi Briana Ena in Briana Ferryja (na sliki). Dva Briana sta preveč za eno skupino in premalo za dve.

1971

5. februar:

Na Severnem Irskem ubijejo prvega britanskega vojaka in dva civilista.

1971

20. februar - Na vrhu ameriške lestvice albumov je bila velika plošča **Jesus Christ Superstar**. Med izvajalci zasledimo tudi IANA GIL-LANA in MURRAY HEAD. Avtorja najbolj znane rockovske opere sta **TIM RICE** in **ANDREW LLOYD-WEBBER**.

12. marec - **JOHN LENNON** je izdal skladbo **Power To The People**. Spremljala ga je zasedba **ELEPHANT'S MEMORY**.

20. marec - Na vrh ameriške top lestvice se je posthumno uvrstila **JANIS JOPLIN**, in sicer s skladbo **Me And Bobby McGee**, ki jo je napisal **KRIS KRISTOFFERSON**.

V Angliji je zablestela nova zvezda. Na vrhu top lestvice se je

alarmov. Najstniško tržišče se je sprostilo in poiskati je bilo treba tržno kolikor toliko ustrezno zamenjavo za v novo rock ustvarjalnost zazrte zvezdnike popularne glasbe, še posebej za Beatle.

Od progresivnih obrazcev obsedeni glasbeni novinarji iz prve polovice sedemdesetih let so v manjvredni predalček glama mašili takorekoč vse takratne izvajalce, ki so si naredili make-up in se v skladu s časi oblekli v bleščeča ali celo pozlačena oblačila. Tako so se v njem ob Marcu Bolanu, Davidu Bowieju, Roxy Music, Iggyju Popu in Aliceu Cooperju znašli tudi britanski instantni pop izvajalci sedemdesetih let, kljub temu da je bila njihova nova preobleka le posledica muhe njihovega producenta ali šefa poslov, potem ko se je ta na poti na delo na podzemni železnici zagledal v plakat Marca Bolana ali ko je v kakšni od najstniških revij prebral članek o Davidu Bowieju. Ob Bolanu sta

Alice Cooper - poleti je šola zunaj.

znašla skupina **T. REX**, s prvim No.1 hitom - *Hot Love*. Kmalu so mu sledili *Get It On* (1971), *Telegram Sam* in *Metal Guru* (1972). Vodja skupine **MARC BOLAN** je postal novi idol, glasbeni kritiki pa so za njihovo glasbo skovali novi izraz "electric boogie".

6. april - **THE ROLLING STONES** so ustanovili svojo založbo **ROLLING STONES RECORDS**. S tem so se hoteli izogniti pritisku svo-

je založbe **DECCA RECORDS** in si zagotoviti več ustvarjalne svobode.

To je bil le eden od bolj ali manj neuspešnih poskusov, kako se izogniti kontroli gramofonskih hiš - temu prekletstvu glasbene industrije, ki so se mu s težavo izognili samo največji.

15. maj - V francoskem letovišču Cannes sta bila predstavljena filma, ki sta ju posnela **YOKO ONO** in **JOHN LENNON**. Yoko je posne-

bila za glasbeno podobo skladbic britanskega pop glama najbolj zaslužna avtorja Michael Chinn ter Nicky Chapman, ki so ju mnogi pisici (nezasluženo) primerjali z Leiberjem ter Stollerjem. Njuni najbolj uspeli projekti: Sweet (1971-75) na poti od otročjega žvečilnega popa do korektnih kopij Bolanovega električnega boogieja ter otrok najstniške revolucije, Suzi Quatro s pop enačico detroitske šole ter Mud, dovolj uspela stripovska preslikava Buddyja Hollyja.

Mamma Mia in Bohemian Rhapsody

Pozorni učenci obrti Chinna ter Chapmana so že sredi sedemdesetih let zrinili svoja učitelja z vrhov lestvic najbolj prodajanih plošč. Zanimivo je, da po njihovih žilah ni tekla aristokratska popularnoglasbena kri Angležev, Francozov ali vsaj Italijanov, temveč so angloameriško pop trdnjavo nasokčili z "barbarske" Švedske. Avtorji skladbic skupine Abba so se svojega posla lotili s hladno, znanstveno nordijsko natančnostjo. V skladu s tradicijo bubblegum popa so imele tudi te privlačen igrakast refren in iz rim izpeljane nepomembne kitice, glasbeno pa so temeljile na temeljitem pranju in likanju (in zatem ponavljanju) najbolj utrjenih popularnoglasbenih obrazcev - Motown popa, rock'n'rolla, žvečilnih skupin založbe Buddah ter sladkornih tablic Osmondsov in zgodnjih Sweet. Poleg vsega se je njihova produkcija iz plošče v ploščo tesneje približevala perfekciji.

la film *Fly* (Muha), v katerem muha raziskuje nago žensko telo.

6. junij - Na sporedu je bila zadnja oddaja **ED SULLIVAN SHOW**. Na sporedu je bila kar 23 let. Zadnji glasbeni gostje v oddaji so bili **GLADYS KNIGHT AND THE PIPS**.

27. junij - V San Franciscu so zaprli slovito rockovsko prizorišče **FILMORE EAST**.

Tako sta v istem mesecu pre-

V nasmehih Carpenterjev, Jacksonov in Osmondsov (na sliki) sta se za najstnice cedila mleko in med.

Uspeh podjetja Abba Polar Music Company ni mogel biti naključje, temveč le rezultat dobro izdelane strategije, ki je nastala na osnovi poglobljenega preučevanja zakonitosti najstniškega trga od konca petdesetih let naprej, saj to pri svojem naskoku na svetovne lestvice najbolje prodajanih plošč ni zagrešilo nobene večje napake. Ob pravem trenutku je izkoristilo zastarelo popevko Evrovizije (1974), ob pravem trenutku izstrelilo lastne, v domačih studijih narejene TV spote in si (v drugi polovici leta 1975) utrla pot navzgor z glasbo, primerno za potrošnike pop zvokov po celem svetu, za vse njihove starostne skupine. Ob Abbi in za njo je stala ekipa med sabo usklajenih profesionalcev, od katerih je vsak temeljito obvladal svoj del posla. Tako je podjetje kar samo skrbelo za pisanje ter produkcijo skladb, za prodajo licenc svojih proizvodov, za spremljevalne filmske ter knjižne izdaje, za tiskanje "avtentičnih" majic,... V pičlih sedmih letih (vse do 1980) je začelo s finančnimi rezultati dohitevati celo Beatle. Uspešni proizvodi: 18 malih (od katerih jih je več kot polovica zlezla na sam vrh lestvic uspešne prodaje) ter 10 velikih plošč (s komercialnim vrhuncem v *Greatest Hits* - 1976, ki je celo leto čepela na lestvicah). Diskretnemu šarmu Abbe

Puzzle z nalepko "sedemdeseta leta"

so se v precejšnji meri izmaknile le ZDA, kjer je bila konkurenca njej sorodnih zvokov in podobno usposobljenih ekip ostrejša in kjer je publiko verjetno odbijal tudi njen severnoevropski hlad.

Leto 1975 se ni zaključilo samo z izidom prve v seriji superuspešnic Abbe (*Mamma Mia*). Točno ob istem času se je z izidom male plošče *Bohemian Rhapsody* britanske skupine Queen odprlo tudi novo poglavje v veličastni zgodovini rocka. Pri tem je fenomen Queen popolnoma vzporeden pojavu Abbe. Tudi v tej skupini so delovali skrajno dobro usposobljeni profesionalci, katerih končna uspešna glasbena podoba se je izoblikovala predvsem na osnovi preverjanja potreb tržišča. Podobno kot pri Abbi je bila osnova njihovega glasbenega pristopa kombiniranje različnih, že potrjenih popularno-glasbenih vzorcev, ki so bili tokrat razumljivo

Sweet - sladek, pop za novoodkrito tržišče najstnikov je moral biti predvsem sladek.

nehali obstajati dve ameriški rockovski instituciji, ki sta pomagali k uveljavitvi izvajalcem od ELVISA PRESLEYJA do THE DOORS.

3. julij - V Parizu je umrl **JIM MORRISON**. Pokopan je na pokopališču Pere Lachaise, v neposredni bližini Wilda in Balzaca.

Jim je dal rockovski glasbi novo razsežnost. Če bi ne bilo BOBA DYLANA, bi gotovo veljal za največjega pesnika med rockovskimi

pevci.

6. julij - V New Orleansu je umrl jazzovski trobentač **LOUIS ARMSTRONG**.

1. avgust - V newyorški dvorani Madison Square Garden je bila velika dobrodelna prireditev, znana pod imenom **KONCERT ZA BANGLADESH**. Organiziral ga je GEORGE HARRISON. Nastopili so: BOB DYLAN, LEON RUSSELL, RINGO STARR, ERIC CLAPTON,

BILLY PRESTON, BADFINGER, RAVI SHANKAR in drugi. Koncert je bil posnet in je dosegljiv na plošči **Concert For Bangladesh**. S pomočjo koncerta in plošče je bilo zbranih skoraj 11 milijonov dolarjev.

To je bil eden prvih velikih dobrodelnih koncertov. V osemdesetih letih smo doživeli eksplozijo podobnih prireditev. Višek pa sta gotovo LIVE AID (1985) in koncert v spomin na FREDDIJA MERCU-

Skupina Queen je *Bohemian Rhapsody* po tedanjih merilih snemala celo večnost.

pobrani iz rock sfer: električni boogie Marca Bolana, prepotentno nažiganje Led Zeppelina, patos rock oper Who in še posebej njihovega pevca Rogerja Daltreya ter pretencioznost Davida Bowieja. Tudi prodor skupine Queen je v precejšnji meri zasluga vrhunske produkcije zvoka njihovih plošč ter mojstrske uporabe videa. Prav *Bohemian Rhapsody* je bil eden prvih posebej zrežiranih in detajlno zmontiranih komercialnih videov, namenjenih reklamiranju izdelka. Vprašanje je, če bi skladba tako odmevala brez njegove podpore.

Tudi uspeh skupine Queen ni prišel čez noč. Za njimi so bila štiri leta garanja na koncertih in dve srednje uspešni veliki plošči. Za skupino so morali stati vplivni poslovneži, saj so ti znova in znova prepričevali urednike v njeni matični diskografski hiši EMI, da se splača vanjo še naprej pospešeno vlagati denar. Tako so stroški snemanja in produkcije njene prve velike uspešne plošče *A Night At The Opera* (1975), na kateri se je znašla uspešnica

Skupina Led Zeppelin je popisala pomembna poglavja metalnega rocka.

Bohemian Rhapsody, prekosili tovrstne izdatke na vseh predhodnih britanskih rock izdankah, z izjemo Sgt. Pepperja Beatlov. Investicija v Queen se je velikanki EMI na koncu obrestovala, saj je bila skupina eden njenih tržno najbolj stabilnih projektov v sedemdesetih (v petih letih pet superuspešnih velikih plošč) in s premori tudi v osemdesetih letih. Vešče se je prilagajala novim glasbenim modam in vedno igrala na več glasbenih kart hkrati (če *Bohemian Rhapsody* je dobro zmešan šestminutni cocktail pop balade, rockerske operete ter težkega metala) in bila znana po spektakularnih koncertih. Presežek skupine je bilo dovolj močno in prepoznavno petje njenega ekscesnega pevca Freddieja Mercuryja, ki se je ob Bryanu Ferryju kot eden redkih v takratni britanski pop rock produkciji lahko postavil blizu Davidu Bowieju.

RYJA (1992), katerega izkupiček je bil namenjen žrtvam AIDS-a. Med tema mejnikoma lahko naštejemo še koncert za NELSONA MANDELO, tropske pragozdove itd.

9. september - V Angliji je izšel album *Imagine*, ki sodi med boljše izdelke **JOHNA LENNONA**. Njegovi ameriški oboževalci so čakali na izid albuma do 11. oktobra.

12. oktober - Umril je ameriški glasbenik **GENE VINCENT**. Njogo-

7. oktober:

Izrael prepove vstop 21 ameriškim judovskim črncem.

25. oktober:

Generalna skupščina Združenih narodov sprejme v članstvo Ljudsko republiko Kitajsko in izključi Tajvan.

AOR

The Queen seveda niso bili prva angleška rock institucija sedemdesetih let, ki se je lotila trezno preiščene, tržno stabilne glasbene kariere za čim širše občinstvo. Podobna delovna morala je zaznamovala zrelo početje herojev progresivnega rocka Pink Floyd ter Led Zeppelin. Z njo pa se lahko pohvalijo tudi trije osrednji predstavniki britanskega pop rocka tega desetletja - Rod Stewart, Elton John ter Paul McCartney, ki so veliki preboj naredili že v času med 1971 ter 1973. Njihov umirjeni eklekticizem je postal temeljni recept za AOR, Adult-

Paul McCartney je leta 1974 izdal album **Band On The Run**, ki je praktično pomenil razpust skupine iz Liverpoola.

oriented-rock (poslušljivi rock za že umirjeno, starejše občinstvo) oziroma za All-Over-The-Road (popularno glasbo, ki naj zajame s svojim pragmatičnim preskakovanjem med različnimi glasbenimi vzorci najširše možne strukture občinstva).

Približno enako zgodaj so AOR "odkrili" tudi Američani. Krizo ameriške popularne glasbe je na začetku sedemdesetih let ob izdajah plošč preminulih ali razpadlih imen najbolj zaznamovala poplava izdelkov "nežnega rocka", melanholične, introvertirane, nevsiljive glasbe za stara-jočo se in nostalgичno pop in rock publiko šestdesetih let. Večina jih je pripadala kategoriji pevec avtor (v zvezi z njo se je v našem časopisu najpogosteje uporabljal izraz kantavtor), šli nežnega in otožnega folka za študente Simona & Garfunkla.

Naslovnice časopisov in vrhove lestvic so zasedli profesionalci, ki so znali hitro razbrati potrebe tržišča: super-skupina CSN&Y, James Taylor, Carly Simon, Melanie ter daleč najuspešnejša Carole King (prekaljena pop obrtnica z začetka šestdesetih let je prodala kar 14 milijonov svoje soft rock plošče *Tapestry* - 1971). Osnovne teme njihovih pesmi so bile osamljenost, tako in

Kameleonstvo v popu se neupravičeno pripisuje samo Bowieju. Tudi Elton John ni zamenjeval samo očal.

va uspešnica *Be-Bop-A-Lula*, posnel jo je leta 1957, velja za klasiko rock and roll glasbe.

29. oktober - Smrtno se je ponesrečil **DUANE ALLMAN**, član zasedbe Allman Brothers Band. Dočakal je 24 let. Velja za enega boljših kitaristov v zgodovini rockovske glasbe.

24. november - Na vrhu angleške top lestvice je bil **JOHN LENNON**, s pesmijo *Imagine*.

31. oktober:

Prve švicarske splošne volitve, na katerih imajo volilno pravico tudi ženske.

3. december - Med nastopom ameriške skupine **MOTHERS OF INVENTION** v švicarskem turističnem kraju Montreux je pogorel Casino, kar je FRANKA ZAPPO in njegove fante stalo 50 tisoč dolarjev - toliko je bila vredna oprema, ki je zgorela. Dogodek je pomemben tudi zaradi tega, ker je bil inspiracija skupini DEEP PURPLE, za skladbo *Smoke On The Water*.

17. december - V Združenih

Don McLean - ob poslušanju njegove glasbe tudi najboljša ameriška pita obleži v želodcu.

drugačno razpoloženje ter seveda ljubezen, tokrat brez senzualnih podtonov kakšne Joplin. Iz soft rock kalupa sta kolikor toliko padla le Neil Young (njegova trmasta patetika je preživela vse do devetdesetih let) ter Don McLean (njegova *American Pie* (1971), najodmevnejša skladba nežno rockerskega

vala, prepričljivo nostalgичno obravnava prvih petnajst let mlade popularne glasbe in objokuje prve sive lase v njej).

Stabilne številke naklad plošč eklektičnih in superuspešnih AOR pragmatikov so vedno bolj odmevale med glasbenimi poslovneži v drugi polovici sedemdesetih let, ko je začela tudi popularnoglasbeno industrijo grabiti za vrat vsesplošna ekonomska kriza in so se morali pospešeno zatekati k čimbolj zanesljivim receptom. Pri tem so prekaljeni Angleži izdelovali tržno precej močnejši pop rock kot ostarele ameriške veličine in nič čudnega ni, da so Američani v letih 1976 in 1977 poleg izdelkov trdnih otočanov pokupili največ AOR plošč angleških gasdarbeiterjev v ZDA (predvsem

Igranje na kitaro Petra Framptona je bilo melodično in fluidno kot njegovi lasje.

plošč *Frampton Comes Alive* kitarista Petra Framptona ter *Rumours* skupine Fleetwood Mac). Ob njih so domačo zastavo dostojno držali pokonci le podobno prijazni, osladni in poslušljivi country rockerji Eagles, najbolj s svojo enako v stotinah ton prodano veliko ploščo *Hotel California* (1976). Ob profesionalno odigranih in produciranih, a slabokrvnih tonih eminenc AOR se je zbudila množica polanonimnih ameriških rockerjev, ki so neskončna leta srednje uspešno žulili hard rock, progresivne klasične tapete ali se prilagajali trenutnim modnim glasbenim valovom. Nekaj imen: Styx, Journey, REO Speedwagon, Foreigner. Perfektno izvedeni in nevsiljivi AOR je zasedel ameriške radijske rock programe. Šele ob koncu osemdesetih let ga je na njih dokaj enakovredno nadomestil obujeni težki rock.

17. december:

Zahodna in Vzhodna Nemčija v Bonnu podpišeta sporazum, ki omogoči turistični dostop do Zahodnega Berlina.

državah Amerike so izdali veliko ploščo **Hunky Dory**. To je bil prvi album **DAVIDA BOWIEJA**, ki je zagledal luč sveta v Združenih državah Amerike.

Bowie je takrat še iskal "image", s katerim naj bi se uveljavil na glasbenem prizorišču. Pred njim je bilo leto, ki mu bo prineslo dva hita: *Starman* in *The Jean Genie*.

1972

30. januar - Britanski vojaki so pokončali 13 udeležencev protestnega marša v Londonderryju. Ta dan na severnem Irskem imenujejo **BLOODY SUNDAY**. Od tod ime skladbe, ki jo izvaja skupina **U2**.

17. februar - Skupina **PINK FLOYD** je nastopila v londonskem

Old New Borrowed Blue

Poplarnoglasbeni poslovneži in novinarji z obeh strani oceana so se na nastalo praznino na začetku sedemdesetih let odzvali tudi z mrzličnim iskanjem izvajalcev, ki bodo na novo zamejili polje svežega ustvarjanja v popularni glasbi. Ob tem jih je večina skušala najti novo v svežih inačicah že preverjenega - v odkrivanju novih, mladih Dylanov, Doorsov, Hendrixov ter Beatlov. Razpoke v njihovem, dolgo časa monolitnem zidu so v ZDA najprej izkoristile skupine z ameriškega Juga (daleč najbolj pragmatiki ZZ Top, ki so se z enostavnim, nekajakordnim in dinamičnim boogiejem sredi desetletja prebili med tržno najuspešnejše skupine), nato pa še nekatere druge skupine, ki niso delale po obrazcih zasanjane Kalifornije (med njimi tudi Alice Cooper s svojim čvrstim ameriškim rockom in kičastimi nastopi).

Kitare ZZ Top so pričarale vožnjo po cestah teksaške pokrajine.

Darkness on the Edge of Town

Leta 1973 je založba CBS ameriškemu tržišču predstavila svojega novega Boba Dylana - Brucea Springsteena. Pri tem Springsteen ni imel veliko skupnih točk z Dylanom in ravno tako tudi ne s takrat tržno prodornim žanrom pevec avtor. Čeprav njegova besedila sodijo med najmočnejša v ZDA po letu 1970, se ni nikdar ukvarjal s pisanjem umirjene folk poezije za množico študentov po ameriških collegeih. Njegova glasba je v prvi vrsti izvrstna rekapitulacija najbolj polnokrvnih ameriških popularnoglasbenih izkušenj po letu 1950, torej tistih, ki jih ni pretirano obremenjevalo "estetsko poslanstvo" ustvarjalca in glasbenika. Ključne so rhythm & blues, rock'n'roll, country rock, odmevi na britansko invazijo ter soul. Springsteena ne obremenjuje njihova polt. Podobno kot Elvis Presley je beli fant s črnim glasom, beli fant, ki nesramno spaja ponovno segregirani popularnoglasbeni produkciji črncev in belcev. Brez rasne glasbe takorekoč ne more

Bruce Springsteen - v ZDA se rodiš zato, da tečeš.

1972

29. marec:

Prvič po šestih letih odprejo prehode v Berlinskem zidu.

prizorišču Rainbow Theatre. Predstavili so skladbe z albuma **The Dark Side Of The Moon**, kar leto dni pred njegovim uradnim izidom.

19. februar - Britanska vlada je prepovedala predvajanje skladbe *Give Ireland Back To The Irish*, ki jo je napisal in posnel **PAUL McCARTNEY**.

8. maj - **BILLY PRESTON** je nastopil v newyorški dvorani **RADIO CITY MUSIC HALL**. To je bil

7. maj - 1. junij:

Zahodnonemška policija v več racijah aretira glavne člane in članice levičarske gverilske skupine Frakcije rdeče armade ali tolpe Baader-Meinhof.

Peter Barbarič

dihati. Springsteenova glasba je vse do druge polovice osemdesetih let oster izraz ameriškega urbanega okolja, pri čemer njegova besedila najpogosteje govorijo o delavski mladini iz majhnih mest, ki se sooča s kruto resničnostjo vsakdanjega življenja in ob njej postopoma trpko odrašča. Springsteen se je s ploščami kot *Born To Run* (1975) ter *Darkness On The Edge Of Town* (1978) povzpел na prestol najmočnejšega (tudi komercialno) ameriškega mladega belega glasbenika po zatonu herojev z Zahodne obale.

Teenage Lobotomy

V prvi polovici sedemdesetih let si je New York povrnil ugled najbolj ekscentrične ga popularnoglasbenega središča v ZDA, predvsem po zaslugi svoje neukrotljive podzemne klubske scene. V njegovih klubih so že v letih 1973 in 1974 lokalni glasbeni novinarji med vedno večjim številom nastopajočih novih skupin iskali zdravilo za ameriško popularnoglasbeno apatijo. Med njihovim prvim valom iz leta 1973 sta bili najpomembnejši New York Dolls ter Modern Lovers, skupini, ki sta skušali aktualizirati godbo ameriških

Patti Smith je pokazala, da je rock'n'roll žival lahko tudi ženskega spola.

vsem na Doors ter Velvet Underground, ki ga je kot prva ženska ustvarjalka po Janis Joplin napolnila z agresivno žensko seksualnostjo.

Za večino mladih newyorških skupin je bilo podobno kot pri Bowieju značilno iskanje komunikacije med racionalno, umetniškim praksam zavezano Evropo in intuitivno Ameriko. Najmočnejša med njimi so bili Talking Heads. Ritem sekcija skupine se je naslanjala

kulturnih izvajalcev s konca šestdesetih let, predvsem Stooges ter Velvet Underground.

Mlajši generaciji skupin, ki so se oblikovale šele med letom 1974, je pot na klubske odre odprla pesnica in glasbena novinarka Patti Smith. Na medijski odmev na njene nastope leta 1973 ni bilo treba dolgo čakati, saj so jo bili njeni novinarski kolegi takoj pripravljene odkriti svetu kot ženskega Boba Dylana ali Jima Morrisona. Tako so z navdušenjem sprejeli tudi njeno prvo malo ploščo *Piss Factory* (1974). Patti je kot prvi predstavnik newyorškega novega vala podpisala pogodbo z diskografsko hišo. Njena najbolj uspela velika plošča je bila prvenec *Horses* (1976), kompetenten odgovor na mrlični urbani ameriški rock s konca šestdesetih let, pred-

22. maj:

Richard Nixon kot prvi ameriški predsednik obišče Sovjetsko Zvezo.

4. junij:

Na procesu v Kaliforniji beli porotniki oprostijo črnsko aktivistko Angelo Davis, obtoženo umora, ugrabitve in zarote.

prvi rockovski glasbenik, ki je nastopil v tem prestižnem glasbenem prizorišču.

8. junij - BRUCE SPRINGSTEEN je podpisal pogodbo z družbo COLUMBIA. Pod okrilje te znanе gramofonske hiše ga je pripeljal JOHN HAMMOND, ki je k isti družbi pripeljal pevko BILLIE HOLIDAY, BOBA DYLANA, JANIS JOPLIN in mnoge druge.

9. junij - DAVID BOWIE je

na tradicijo trdega in enostavnega Stax soula, medtem ko so kitarista, pevca in avtorja večine njenih skladb Davida Byrneja daleč najbolj privlačili ekscesi britanskih zvočnih radikalcev. Tako je imelo njegovo visoko petje in igranje kitare na zgodnjih posnetkih skupine razločno angleško barvo. Za zgodnje Talking Heads je bila značilna skrajna jednatost. V njihovi takratni glasbi ni bilo nobenega nepotrebnega ornameta, tako da nenavajenim ušesom še danes zveni kar preveč čistunsko. Tega vtisa ni mogla zakriti niti komercialna, discoidna produkcija prve velike plošče skupine (1977).

Na svojih naslednjih ploščah so Talking Heads še stopnjevali svoj kratki stik med belo avantgardistično Evropo in rasno, s črnsko glasbeno krvjo nabito Ameriko. Na njih so še potencirali svoj rasni naboj in se precej bolj odprli soulu ter celo plemenskim ritmom afriške glasbe, pri snemanju in nastopih pa so si pomagali s kopico črnih glasbenikov. Njihove nenavadne, aranžmajsko razvejane in bogato razgibane ritmične sinteze črnske in bele pop glasbe ni uspel obnoviti nobeden izmed mnogih njihovih poznejših posnemovalcev.

Najmanj prahu so med sceno, ki se je leta 1974 zbirala v newyorških podzemnih klubih, dvignili Ramones, saj je njihova enostavna, nekajakordna glasba ob novovalovski avantgardisti Patti Smith in Talking Heads zvenela preveč trivialno. Njej naklonjeni novinarji so početje skupine primerjali s stripom in opozarjali na njeno strogo konceptualnost, ki se izraža v namerinem primitivizmu. Ne glede na take ali drugačne interpretacije so se Ramones kot za-

greti privrženci Geneja Vincenta, Eddieja Cochrana, Beatlov, Beach Boys, Stooges, Aliceja Cooperja ter Slade svojega popularnoglasbenega minimalizma lotili popolnoma intuitivno (podobno kot garažne punk skupine tudi tehnično niso bili sposobni igrati drugačne glasbe!) in se imeli predvsem za ostro inačico bubblegum pop zasedb. Skupina je prodrla v širšo javnost šele v drugi polovici leta 1975. Kljub temu je že sredi leta 1976 kot prva iz newyor-

Govoreče glave z glasom Davida Byrneja so začele kot morilke psih.

škega novovalovskega podzemlja izdala veliko ploščo, le nekaj tednov zatem pa je s svojimi nastopi v Angliji služila kot končni detonator za tamkajšnjo eksplozijo punka.

Že prvenec Ramonesov, na katerem se je znašlo 14 skladb s povprečno dolžino dveh minut, ni puščal nobenih dvomov o njihovi ustvarjalni trmi. Skupina se je spoprijela z osnovnimi zvočnimi zaščitnimi znaki in glasbenimi

izdal veliko ploščo **The Rise And Fall Of Ziggy Stardust**.

ELVIS PRESLEY je nastopil v dvorani Madison Square Garden. To je bil njegov prvi nastop v New Yorku. Manager **TOM PARKER** je ponudil možnost pogovora z velikim zvezdnikom, vendar je zahteval odškodnino 120 tisoč dolarjev. Izkazalo se je, da niti ena radijska ali TV hiša ni pripravljena plačati tako velikega zneska. To je bil naj-

29. junij:

Ameriško Vrhovno sodišče odpravi smrtno kazen. Ponovno jo uvedejo leta 1976.

5. - 8. september:

Arabski teroristi ubijejo 11 izraelskih športnikov na Olimpijskih igrah v Münchnu.

Peter Barbarič

obrazci popularne glasbe od izbruha rock'n'rola naprej in je s postopkom redukcije vseh njihovih nebitvenih modnih sestavin prodrla do njihovega prvobitnega jedra. Tako uspe njena glasba vnesti zmedo v vozni red vlaka zgodovine popularne glasbe in nič čudnega ni, da se njene obdelave starih klasik popularne glasbe (*Baby I Love You, Needles & Pins, Do You Wanna Dance*) nevsiljivo zlijejo z njenimi lastnimi skladbami. Zvoku Ramonesov dajejo aktualno podobo predvsem vsakokratni posegi različnih producentov ter njihova sarkastična besedila, ki trdo in iz leta v leto bolj mračno karikirajo ameriški vsakdan. Hkrati njihovo početje ne omogoča segregacije na rock in pop, podobno, kot bi jo težko izvedli pri Presleyju, Beach Boys, Kinks ali Marcu Bolanu.

Kljub svoji drugačnosti od v letu 1974 najbolj odmevnih "umetnikov" iz newyorških klubskih lukenj so Ramones ob Talking Heads daleč najmočnejša in najvplivnejša skupina iz njihovih zakajenih prostorov. Na njihov "rock'n'roll" minimalizem prisega množica skupin z vseh polov popularnoglasbenega ustvarjanja, od najbolj brezkompromisnih do tistih, ki so usmerjene na najširše popularnoglasbeno tržišče.

Kljub temu, da bi pričakovali nasprotno, zgodnje newyorške novovalovske scene ni zanimala "rockerska" tradicija. Devet desetih tamkajšnjih glasbenikov je obsedal umetniški duh. Podobno kot Angleži so skušali svoje početje utemeljiti na višji ustvarjalni ravni, ki presega običajno popularnoglasbeno prakso. Na srečo so kot del newyorške avantgardistične

Ramones - ena od mnogih skupin, ki je ožvljala newyorško rock sceno sredi sedemdesetih.

scene ostali imuni do angleškega progresivnega psevdoklasičnega kiča.

Cum on Feel the Noize

Britanski novinarji in poslovneži so podobno kot Američani v prvi polovici sedemdesetih let iskali izvajalce, ki bodo na novo zamejili polje svežega ustvarjanja v popularni glasbi. Razumljivo je, da so si za veliko trofejo svojega lova izbrali "nove" Beatle. Njihova iskanja so bila manj histerična od ameriških, saj so osrednji prostor na domačem popularnoglasbenem tržišču že zapolnili predstavniki progresivnega rocka, prvi sredinski pop rock zvezdniki in odmevna imena glama.

zgovornejši dokaz, da je njegova kariera v zatonu.

16. oktober - Razšli so se člani skupine **CREEDENCE CLEARWATER REVIVAL**. Še vedno jih prištevamo med najuspešnejše ameriške zasedbe.

9. december - LOU REIZNER je pripravil premiero rockovske opere **TOMMY**. Predstavitve je bila v Rainbow Theatre v Londonu.

11. december - Angleška sku-

pina **GENESIS** je prvič nastopila v Združenih državah Amerike.

14. december - **RINGO STARR** je predstavil svoj film *Born To Boogie*. Film govori o **MARCU BOLANU** in njegovi zasedbi **T. REX**.

1973

1. januar:

Velika Britanija, Republika Irska in Danska postanejo članice Evropske gospodarske skupnosti.

Ena prvih nalepk "novi Beatli" se je komaj nekaj mesecev po razpadu originalne skupine zalepila na mlado angleško skupino Slade. Kljub temu, da je glas njenega pevca v njihovih počasnejših skladbah marsikaterega takratnega novinarja spomnil na petje Johna Lennona in da sta si kitarist in bas kitarist podobno delila vlogi avtorjev skladb, ti niso imeli veliko skupnega s Fab 4. Precej lažje jih je primerjati z utemeljitelji britanskega rocka iz srede šestdesetih let, še posebej s Kinks ter Yardbirds. Tudi za hrbtnom Slade je stal večš poslovnež in producent (Chas Chandler).

Naskok Slade na lestvice popularnosti se je začel zelo podobno kot pri Kinks, najprej s predelavo skladbe iz rasne scene (*Get Down With It*), nato pa s samostojno uspešnico *Cos I Luv You* (obe 1971), ki je bila posodobljena inačica zgodnjih uspešnic Kinks (*You Really Got Me* ter *All Day & All Of The Night*) in hkrati kompetenten odgovor na bolanomanijo.

Slade so se hitro odzivali na nove popularnoglasbene mode. V skladu z zahtevami trga so si pustili rasti dolge lase in si nadedli glam opremo. Uspeh ni izostal, še posebej ne po njihovem takojšnjem odgovoru na prodor trše najstniške glasbe leta 1972 (Alice

Cooper: *School's Out* ter Deep Purple: *Smoke On The Water*) s serijo dobro narejenih skladb (od *Mama Weer All Crazee Now* do *Skweeze Me Pleeze Me*, 1972-73).

Slade so bili podobno kot Kinks skupina z jasnim angleškim predznakom, le da je bil ta tokrat trdo proletarski in ni zrasel na art collegeih. V svojih skladbah so uporabljali pogovorni jezik lokalnih delavskih slojev in v njihovih naslovih celo dokazovali svojo "nepismenost". Njihovi refreni so imeli veliko skupnega s skandiranjem množic na nogometnih stadionih. V času vlade progresivnih umetnikov so se lotili udarnega, nepretencioznega žaganja z rhythm & blues koreninami in izpostavljenim ritmom, ponostavljene inačice hard rocka, in se v svojih besedilih najraje ukvarjali z motivi družjenja in zabave.

Slade še zdaleč niso bili edina prelomna britanska skupina iz prve polovice sedemdesetih let, ki je ni zanimala zlata plaketa art collegea. V letih med 1972 in 1976 se je podobnega smrtno nevarnega skoka proti vetru lotil širok krog zasedb, ki so nastopale po manjših klubih ter pubih izven strogega centra Londona in se po zgledu britanskih podzemnih skupin z začetka šestdesetih let znova vrnila h koreninam popu-

Slade so žagali glitter rock.

1973

13. januar - ERIC CLAPTON je nastopil v londonski dvorani Rainbow. To je bil prvi nastop po daljši pavzi. Odsoten je bil zaradi zdravljenja, saj je imel veliko težav z mamilii. Pravijo, da ga je PETE TOWNSHEND, ki ga je spremljal na odru, prepričal, naj ponovno začne s koncerti.

18. januar - THE ROLLING STONES so nastopili na dobrodelnem koncertu v losangeleškem Forumu. S koncertom so zaslužili 200 tisoč dolarjev, ki so jih podarili žrtvam potresa v Nikaragvi. MICK JAGGER je primaknil 150 tisočakov iz svojega žepa, preden je izročil ček skladu Pan American Development Fund.

23. januar - NEIL YOUNG je prekinil svoj newyorški nastop, da

27. januar:

Podpisan sporazum o prekinitvi ognja, s katerim se konča vojna v Vietnamu.

larne glasbe, predvsem k rhythm & bluesu ter countryju.

Osrednji leti predstavnikov tako imenovane pub rocka sta bili 1975 in 1976. Leta 1975 so se tri skupine iz njegovih prostorov napotile na odmevno skupno britansko turnejo. Med njimi so publiko in kritike daleč najbolj navdušili Dr. Feelgood s trdim, energičnim, zgoščenim in nepretencioznim rhythm & bluesom. Njihova koncertna velika plošča *Stupidity* (1976) je s skokom na prvo mesto ob vesplošni kritiški evforiji na hitro pometla z britanskimi progresivnimi kompleksi, še posebej, ker so ji takoj za petami sledili posnetki in plošče drugih mladih, s podobno pozitivno energijo nabitih skupin - Grahama Parkerja & Rumour, Eddieja & Hot Rods ter 1011ers, ki so ob starih klasikah

rhythm & bluesa ter rock'n'rolla izvajale tudi lastne skladbe.

Tudi Motorhead so bili v letih 1976 in 1977 le ena standardnih angleških pub rock zasedb, ki se je podobno kot druge trudila razkriti trdne in zdrave korenine popularne glasbe. Ob klasičnih rock'n'rolla je visoko spoštovala še ameriške cestne rockovske skupine, predvsem Steppenwolf ter ZZ Top, na njene člane pa je moral narediti globok vtis tudi ostri rhythm & blues Dr. Feelgooda. Svoje zgodnje izdelke (1976-78) je snemala za pub rock založbe ali programe s pub rockerskimi ali zgodnjepunkovskimi producenti. Tako je bil njen zvok na njih popolnoma v skladu s takratnimi zahtevami omenjenega žanra.

Ko so Motorhead leta 1978 podpisali pogodbo z založbo Bronze, jih je njen lastnik lansiral na tržišče z britanskim heavy metalom. Ne glede na to so bili takratni zvoki skupine tujek na britanskem težkometalnem tržišču. Tudi edina njim kolikor toliko sorodna starejša skupina Judas Priest je z bolj pretenciozno glasbo svoj veliki preboj doživela šele v letih 1978 in 1979.

Za uspešne britanske težkometalne skupine je bil dolga leta obvezen progresivni izpit v skladu s kriteriji, ki so jih oblikovali Led Zepelin. Najbolj uspelo so ga položili Deep Purple, ki so na svojih pozlačenih ploščah v letih 1970-73 (najpomembnejša je bila In Rock, prva med njimi) med redkimi dovolj prepričljivo v težki rock prenesli sheme iz resne glasbe, predvsem zato, ker je v skupini delala dovolj izenačena in kvalitetna ekipa profesionalcev, ki ni dopuščala nepotrebnih izpadov enega posameznika. Zani-

Deep Purple so v svoji karieri nabrali dve platinasti in devet zlatih albumov.

bi navzočim povedal, da so ZDA dosegle sporazum z Vietnamom, kar je pomenilo konec dolgoletne vojne.

5. april - IGGY POP AND THE STOOGES so izdali ploščo **Row Power**.

6. april - Člani angleške skupine **QUEEN** so podpisali pogodbo z gramofonsko hišo EMI. Le redki so bili prepričani, da bo ta skupina - predvsem pa njen pevec - imela ta-

ko velik vpliv na sedemdeseta leta.

13. april - ROGER DALTRY, pevec skupine THE WHO, je izdal svoj prvi solo album. Poimenoval ga je **Daltrey**. Producersko delo je opravil ADAM FAITH.

28. julij - Na vrhu angleške top lestvice je bila pesem *I'm The Leader Of The Gang (I Am)* v izvedbi angleškega pevca **GARYJA GLITTERJA**. To je bila njegova prva uvrstitev na najvišjo stopnič-

11. - 12 september:

Vojaški puč v Čilu. Ob podpori ZDA odstavijo in umorijo dotedanjega marksističnega predsednika Salvadora Allendeja. Oblast prevzame vojaška hunta, ki jo vodi general Pinochet.

mivo je dejstvo, da se jih standardna težkometalna publika daleč najbolj spominja po njihovi najmanj pretenciozni uspešnici, *Smoke On The Water* (1972), katere enostavna osnovna fraza je postala zaščitni znak takorekoč vsake garažne težkometalne skupinice. Precej manj toplo je tarikatna kritika sprejela Black Sabbath, ki so si za osnovni recept izbrali do skrajnosti poenostavljene glasbene obrazce Cream, kot svoj presežek pa ponudili citate iz dopisne šole črne magije. Njihov daleč najbolj izstopajoči član, pevec Ozzy Osbourne, je s svojo prepričljivo obsedenostjo prevzel mnoge privrženca hard rock "napredka". Na poslovno odločitev šefa založbe Bronze, da se loti dela z Motorhead, so ob enkrat uspelih Judas Priest najverjetneje najbolj vplivale odmevne ameriške skupine, ki so s trdim, enostavnim žaganjem že celo desetletje polnile žepa svojih založnikov. Daleč najuspešnejša med njimi je bila Aerosmith, skupina, ki se je oblikovala v senci Rolling Stonesov ter Led Zeppelin in ki je imela v letih 1975-77 že prvi komercialni vrhunec. V ZDA so sredi sedemdesetih let podobno odmevali še kičasti glamovski Kiss, Ted Nugent, Grand Funk Railroad ter newyorški "alternativci" Blue Oyster Cult.

Na končno podobo prelomnega zvoka Motorhead je najbolj vplivala skupina, ki ni imela s težkim metalom prav nič skupnega - Ramones. Nič čudnega, da so jo nato bivši pub rockerji hvalili na vsakem koraku. Tako so ti šele sredi leta 1978 "odkrili" privlačnost zvočnega plazua, ki je prav tako postal njihov zaščitni znak. Njihova glasba je bila podobno očišče-

ko. Pred koncem leta je uspeh ponovil s pesmijo *I Love You Love Me Love* in naslednje leto še s skladbo *Always Yours*. Na glasbeno prizorišče je prinesel nekaj prepotrebnega humorja, z zelo kičastimi kostumi (svetlikajoče se tkanine, visoke pete ipd.) pa si je priboril naslov kralja glam-rocka.

19. september - V motelu Joshua Tree v Arizoni je umrl **GRAM PARSONS**. Bil je član sku-

pin **THE BYRDS**, **THE FLYING BURRITO BROTHERS** in **THE FALLEN ANGELS**. Smrt je povzročila prevelika količina mamil. **PHIL KAUFMAN** je truplo ukradel in ga kremiral pod drevesom v puščavi (joshua tree) - takšna je bila pokojnikova želja.

Njegovi glasbeni genialnosti se je priklonila skupina **U2**, ko je svoj najboljši izdelek poimenovala **The Joshua Tree** (1987).

Graham Parker - eden tistih, ki so v novi val stopili s hipijejsko peteklostjo.

na vseh nepotrebnih modnih dodatkov in bila ravno tako skupni imenovalec različnih temeljnih popularnoglasbenih praks (za razliko od Ramonesov so si Motorhead izbrali trdo, "rockersko" linijo), ki si ga lahko prisvojijo različne skupine potrošnikov rocka in ki se ponovno aktualizira skozi različne pristope producentov plošč.

V drugi polovici sedemdesetih let je v Veliki Britaniji nastala množica mladih težkometalnih skupin (najpogosteje omenjane: Iron Maiden, Saxon, Def Leppard, Whitesnake, mednje pa se je uspelo vključila tudi AC DC, avstralski odgovor na Aerosmith), ki so skušale posodobiti zvok Deep Purplov, Uriah Heep in njim sorodnih skupin z začetka sedemdesetih let in igrati hitrejšo in bolj poenostavljeno glasbo. Kljub komercialnemu uspehu mnogih med njimi (na njihovo glasbo je predvsem padla najstniška publika po provincialnih mestecih) ni novi val metala prinesel nič novega, le srednje posrečeno spektakularne plošče in nastope, poigravanje s pustolovsko-fantastičnimi motivi iz stripov ter dolgovezno rockersko nabijanje, ki je ves čas igralo na karte lažnega in pretiranega

6. - 23. oktober:

Vojna na jom kipur med Izraelom in arabskimi državami.

zanosa, čustvenosti, vzhičenosti, in seveda moči ojačevalcev. Večina od njih se je z lahkoto vključila v MTV rock.

Punkerilla

Iskanja novega Dylana in novih Beatlov so

*Johnny Rotten:
"Ljubezen je 2 minuti
in 50 sekund trajajoč
pridušen hrup."*

se dokončno zaključila v letih 1976 in 1977, ko je val punka in novega vala prinesel vrsto mladih ustvarjalcev in novinarjev s svežimi kriteriji vrednotenja popularne glasbe. Mitologija punka je podobno kot deset let starejša mitologija rocka skupek površno skonstruiranih mitov, ki so nastali v glavah angleških neodvisnih glasbenih poslovnežev ter novinarjev. Prav njihovi boljševiski krogi so mladi, skrajno heterogeni britanski popularnoglasbeni sceni iz druge polovice sedemdesetih let udarili njen najbolj razvpit pečat, pečat ostrega mladostniškega glasbenega upora s proletarsko hrbtenico. Njene temeljne skupine naj bi nastale takorekoč na ulici, iz najstnikov iz vrst delav-

skega razreda, ki naj bi v času trde ekonomske krize v roke prvič prijeli na pol razbita glasbila in se z družbeno resnico svojih enoakordnih skladb lotili napada na Bastiljo stadijskih progresivnih spektaklov, za katerimi so čepeli ostareli debeli hipiji. Militantne barve punk nalepke so v prvi vrsti odsev političnih stališč takratnih alternativnih novinarjev in poslovnežev, od katerih se jih je večina ideološko oblikovala v novolevičarskih okoljih konec šestdesetih let.

Poznejše raziskave so razkrile, da niso imeli britanski punk glasbeniki nič kaj trše proletarske hrbtenice od prejšnjih britanskih popularnoglasbenih generacij in da jih je skoraj tretjina (celo znatno več kot med beat zvezdniki) študirala na visokih šolah, najpogosteje na že razvpitih britanskih art collegeih, ki so morali s svojim bohemskim ozračjem (ponovno) zastrepiti večino od njih. Art college seveda ni bil tovarna komunističnih ali socialističnih revolucionarjev, temveč šola ostrih individualistov z radikalnimi (anarho)liberalnimi stališči.

Mladim punk glasbenikom se je bilo v letih 1976 in 1977 plazu mračnih tonov v svojih skladbah težko izogniti, še posebej potem, ko so ga sprožili Sex Pistols. V mučnem ozračju hude britanske ekonomske in politične krize so domači mediji tistega časa kar prekipevali od črnogledih podatkov in mnenj. Njihovim trditvam je dajalo dodatno težo še stopnjevano urbano nasilje, s katerim se je bil prisiljen soočiti vsak povprečen Anglež - serije bombnih atentatov IRE, izpadi neofašističnih organizacij ter vedno bolj živčne in ostre reakcije policije. V svinčenih časih so morala nastati tudi siva besedila.

20. oktober - THE ROLLING STONES so bili na vrhu ameriške lestvice malih plošč. Uvrstitev jim je zagotovila pesem Angie.

10. december - HILLY KRISTAL je odprl klub **CBGB's** v New Yorku. Z nastopi v njem so zaslovili TALKING HEADS, BLONDIE, THE RAMONES, PATTI SMITH, SUICIDE in TELEVISION. Vsak večer so se v klubu predstavile štiri zasedbe. Kratki, energični nastopi

so ustrezali glasbi, ki se je počasi uveljavljala.

30. december -V Detroitu je imela poslovilni koncert zasedba **MAHAVISHNU ORCHESTRA**.

23. december:

Iranski šah objavi, da bo šest dežel glavnih proizvajalk nafte v Perzijskem zalivu s 1. januarjem bistveno dvignilo ceno nafte. Sledi velik dvig cen nafte in svetovna ekonomska kriza.

Prav art college je imel ob subverzivnih in ambicioznih managerjih punk skupin največ zaslug za to, da je ostal punk zelo pogosto zapisan v anale popularne glasbe le s svojimi ekscesi. Kakor da bi se hoteli njegovi oblikovalci lotiti projekta popularnoglasbenega dadaizma, saj je bil njihov končni cilj največkrat le dadaistični šok-efekt. Tudi punkerji so izzivali bes in grozo z nabiranjem in kolažiranjem odpadkov - glasbenih, tekstovnih, dekorativnih. Dadaistične poteze punka ne morejo biti naključje, saj so jih študentje art collegea - bodoči punk glasbeniki osvojili že v svojih akademskih letih.

Na zagreto pisanje britanskega glasbenega časopisja o svežem in perspektivnem novem valu v britanski popularni glasbi so se hitro odzvali tudi uredniki po velikih diskografskih hišah, ki so še vedno trmasto vztrajali pri prepričanju, da bodo prej ali slej dočakali veliki zasuk v domačih popularnoglasbenih vetrovih in da bodo ti končno prinesli izvajalce, ki se bodo lahko po tržni prebojnosti merili z Beatli. Tako so bili poslovni krogi na smrt željni investirati v novo in razvpito glasbeno modo. Pri tem jih ekscesi, ki so jo spremljali, niso pretirano motili. Največ pogodb s punk skupinami je bilo podpisanih prav na začetku leta 1977, v času, ko se je po Sex Pistols po njihovem prvem nastopu na televiziji vsula toča napadov varuhov javne morale. Zanimivo je, da se večina managerjev punk skupin kljub svoji levičarski hrbtenici ni odločila za neodvisno kariero svojih varovancev, temveč so skrb zanje pragmatično poverili velikim diskografskim hišam. Tako so obnovili tržno taktiko poslovnežev, ki so se

Who so v sedemdesetih poleg svoje nagovarjali tudi mlajše generacije poslušalcev.

konec šestdesetih let ukvarjali s heroji generacije cvetja.

Večkrat smo že omenili, da britanski punk val ni imel enotne podobe in da so novinarji vanj uvrščali večino mladih in glasbeno nekonformističnih izvajalcev tistega časa, ne glede na njihove skrajno različne stile glasbenega izražanja. Tako so bili že ob nastanku punk scene glasbeniki in aktivisti iz art college okolij s svojim načinom obnašanja in glasbenimi vzorci precej drugačni od bivših pub rockerjev. Ne glede na njihovo skorajšnjo polarizacijo so takorekoč vse bodoče britanske punk glasbenike s svojo jedrnatno godbo najprej potegnili za sabo Ramones. Spomnimo se, da se je dalo njihovo početje razlagati na zelo različne načine, tudi skozi visoko umetniška očala. Izvajalci z bolj poglobljenim glasbenim predznanjem so prisegali tudi na New York Dolls, Alicea Cooperja ter detroitsko šolo ali pa na domače Who. Nekdanji pub rockerji so seveda toliko bolj podrobno poznali temeljni repertoar rhythm & bluesa ter

1974

3. januar - **BOB DYLAN** je začel ameriško turnejo z nastopom v chicaškem Amphitheatru. Za celo turnejo je bilo na voljo 660 tisoč vstopnic, za katere je organizator turnee dobil 6 milijonov prednaročil.

1. marec - Ansambel **QUEEN**

1974

13. februar :

Pisatelj in nobelovec Aleksander Solženicin je prvi po Trockem izgnan iz Sovjetske zveze.

je začel prvo veliko angleško turnejo.

2. marec - Ameriška skupina **TELEVISION** je imela prvi javni nastop.

28. marec - Umrl je 69-letni blues glasbenik **ARTHUR "BIG BOY" CRUDUP**. Imel je velik vpliv na rockovsko glasbo, še posebej na **ELVISA PRESLEYJA**. Crudup je napisal skladbo *That's All Right Mama*.

Sex Pistols - McLarenova prva stava, ki jo je lahko vrtoglavo višal.

countrya, medtem ko so poznejši zadržti avantgardisti že pred izbruhom punka prisegali na dekadentno psihedelijo Velvet Underground.

Anarhija in urbana gverila

Poslovneža Malcolma McLarena je od takratnih agresivnih ter na vsak trik pripravljenih morskih psov industrije glasbene zabave ločila le novolevičarska izkušnja, ki ga je osvobodila še vseh preostalih kapitalističnih etičnih zavor. Tako je njegovo početje stalno nihalo med brezobzirno poslovno ambicioznostjo, njegovimi željami po poziranju in obsedenim veseljem nad trdimi ideološkimi brcami znotraj polja množične kulture.

topih preigravala predvsem skladbe drugih avtorjev, enostavne skladbe Who, Stooges, Monkees ter Small Faces. S skrajno grobo, diletantsko glasbo, agresivno in provokativno zunanostjo (po vzoru Ramones, mladih Who in Davida Bowieja) ter rednimi izgredi je začela odmevati v britanski javnosti, za kar je imel brez dvoma velike zasluge tudi McLaren, ki je znal izvrstno obdelovati medije. Pri tem se je zgledoval predvsem pri Chrisu Stampu ter Kitu Lambertu, ki sta sredi šestdesetih let poskrbela za uporniško medijsko podobo skupine Who.

Od začetka leta 1976 do razpada v letu 1978 je bila pot skupine Sex Pistols nepretrgano zaznamovana z ekscesi in prepovedmi, ki so ji širile ime in prodajale plošče. Najprej so se ji postopoma zaprla vrata v večino eminentnej-

30. marec - Ameriška skupina **THE RAMONES** se je prvič predstavila na koncertu. Nastopili so v newyorškem studiu Performance.

6. april - V Brightonu v Angliji je bila prireditev **EVROVIZIJSKA POPEVKA**, na kateri je zmagala švedska skupina **ABBA**. Zmagajo jim je zagotovila pesem *Waterloo*, ki se je uvrstila na vrh angleške top lestvice. S tem se je začela ena najuspešnejših karier v zgodovini

8. maj:

Zaradi vohunske afere odstopi nemški kancler Willy Brandt.

popularne glasbe. Odlika kvarteta so bile lepe melodije, lahko zapomnljivi refreni, štiriglasno petje in izjemno kakovostna produkcija.

10. maj - Angleška skupina **THE WHO** je nastopila v newyorški dvorani Madison Square Garden. Tam so imeli štiri zaporedne koncerte. V pičlih osmih urah so prodali 80 tisoč vstopnic.

15. maj - Basist **BILL WYMAN** je izdal album **Monkey Grip** in

ših londonskih klubov, nato ji je v vodo padla britanska turneja, gostoljubje sta ji po vrsti odrekli kar dve diskografski hiši (EMI ter A&M), njena največja uspešnica pa se je znašla celo na črni listi večine radijskih postaj ter večjih trgovskih mrež v britanskem prostoru. Čas in tarče skupininih provokativnih akcij so bili skrajno dobro načrtovani, od napada na televizijsko nravnost po izidu njene prve male plošče *Anarchy In The U.K.* konec leta 1976 do *God save The Queen*, arogantnega posvetila kraljici. Tako ni čudno, da so Sex Pistols delovali samo toliko časa, dokler so bili sposobni razburjati britansko javnost. Ob prvi krizi njihove ekscesne identitete jih je zapustil njihov najbolj izpostavljen član, pevec in avtor besedil. S tem se je začel njihov razpad, ki ga niso mogli ustaviti niti neprepričljivi McLarenovi poskusi, da bi z ostanki skupine še naprej proizvajal medijske peklenske stroje.

Kadar skušamo izbrskati iz britanskega punkovskega kotla skupino, katere zvoki so bili najbolj odporni do spreminjanja muhastih popularnoglasbenih mod, vedno najprej naletimo na ime Clash. Njen ugled ni nič čudnega, saj jo je ob izredno širokih glasbenih obzorjih vseh šest let njenega obstoja odlikoval tudi do skrajnosti pošten odnos do družbene stvarnosti, do svoje publike in do sebe. Na glasbeno podobo Clash so daleč najbolj vplivale rhythm & blues ter folk izkušnje njenega pevca in kitarista Joeja Strummerja, ki je začel svojo kariero kot londonski poulični glasbenik in jo nadaljeval v pub rock skupini 1011ers. Glede na ploščo, ki so si jih doma redno vrteli člani nove Strummerjeve

skupine, bi morali tudi njo uvrstiti med predstavnike pub rocka, saj so v njihov najožji izbor zašli le izdelki Boja Diddleya, Woodieja Guthrieja, blues mojstrov Leadbellyja in Howlin' Wolfa, izvajalcev rockabillyja, reggaeja ter zgodnjih Rolling Stonesov in Who. Kljub temu je bil veliki prvenec Clash (brez naslova, 1977) vzorčna punk plošča - s štirinajstimi skladbami, od katerih jih je bila kar tretjina krajša od dveh minut, z ostrimi, družbeno osveščenimi besedili ter trdo in suhoparno produkcijo zvoka (na ravni prvih plošč Rolling Stones in Who iz let 1964-65), ki je zakrila njihovo premišljeno niansiranje rhythm & bluesa, reggaeja ter rock'n'rolla. Takratna uglednejša popularnoglasbena kritiška imena so njeno elektrificirano protestniško glasbo, za katero se prikrivajo tudi duhovi *Satisfaction* in *My Generation*, takoj posvojila. Daleč najmočnejši izdelek skupine je nastal ob koncu desetletja, z *London Calling* (1979). Clash so na njem pokazali vso širino glasbenih obzorij in kompetentno posegli po številnih praksah iz zgodovine popularne glasbe - trad jazzu, rhythm & bluesu, rockabillyju, britanskem rock'n'rollu, countryju, pri čemer so nanje seveda

Na prvih nastopih skupne Clash je njihov energetski frontman Joe Strummer prikrival njihovo glasbeno nepripravljenost.

postal prvi član skupine THE ROLLING STONES, ki se je lahko pohvalil s samostojno veliko ploščo.

26. maj - Angleški glasbenik **MIKE OLDFIELD** je izdal veliko ploščo *Tubular Bells*.

29. julij - V Parizu je umrla **CASS ELLIOTT**, nekdanja pevka ameriške zasedbe THE MAMAS AND THE PAPAS.

30. avgust - Izšla je mala plošča *Da sam pekar* sarajevske sku-

20. julij:

Turčija napade Ciper. Nekaj dni pred tem so s pučem odstavili ciprskega nadškofa Makariosa in za predsednika postavili grškega terorista Nicoso Sampsona.

9. avgust:

Richard Nixon kot prvi ameriški predsednik v zgodovini odstopi zaradi vpletenosti v prisluškovalno afero Watergate.

gledali skozi sodobna očala s punkovskega konca sedemdesetih let. Najmočnejše skladbe z njega imajo reggae hrbtnico. The Clash so bili s svojim ustvarjalnim postopkom pa tudi delovno etiko poštenih rockerjev edini kompetenten britanski odgovor na Brucea Springsteena v drugi polovici sedemdesetih let. Za enakovredno kosanje z njegovim fenomenom sta jim manjkala predvsem močnejši vokal ter bolj profesionalna ekipa v svojem zaledju.

Fever S165

Punk nikakor ni pomenil edinega možnega odziva na stagnacijo progresivnih idej o rocku kot o novi umetnosti, ki so začele sredi sedemdesetih let dušiti popularnoglasbeno dogajanje. Če so se jih punkerji lotili z jezo in troakordnim

Italijanski producent Giorgio Moroder, ki je stal za uspehom Donne Summer, je trdil, da je disko glasba sodobni soul in R & B.

žaganjem, so se jim širši krogi potrošnikov popularne glasbe uprli s klasično plesno modo, ki ni bila v svojih temeljnih značilnostih (navsezava na rasno sceno, uresničenje ambicij belih producentov in poslovnežev) nič manj po(ne)srečena od twista na začetku šestdesetih let. Tako je bil ne glede na točo napadov nanj tudi izbruh discomanije leta 1976 nujnost.

Večina angloameriških popularnoglasbenih poslovnežev sedemdesetih let se je zelo površno učila iz preteklih izkušenj industrije glasbene zabave. Kakor da bi njihovo manevrsko področje zamejevali stereotipi "progresivnih" novinarjev. Tisti, ki so se ukvarjali s popularno glasbo za najmlajše tržišče, so najraje igrali le na dolgočasne karte novih plastičnih najstniških "rock'n'roll" zvezdnikov, kombinacij Marca Bolana in lepotev televizijske pop oddaje American Bandstand s konca petdesetih let. Pri tem takorekoč nobeden od njih ni znal razbrati, da so založbe, ki so stale za fenomenom American Bandstand, daleč najbolje poslovale med izbruhi plesnih mod. Tako jim je moral fenomen disca dobesedno pasti pred noge. In še nato so se nanj odzvali le počasi, z izjemo ambicioznih producentov iz zahodnonemških pop tovarn ter redkih starih prekaljenih neodvisnih mačkov.

Najverjetneje je na njihovo poslovno oklevanje najbolj vplivalo dejstvo, da je nova plesna moda najprej zaživela v okolju sumljivih klubov za črnce ter homoseksualce po ameriških metropolah. Njene korenine so bile ponovno poudarjeno rasne. Prve uspešnice novega plesnega vala še niso imele posebne "disco" nalepke in so se trdno navezoval na funky soul

12. september:

Etiopska vojska odstavi cesarja Haileja Selassieja.

29. november:

V Veliki Britaniji prepovejo Irsko republikansko armado (IRA).

pine **BIJELO DUGME.**

Skupina se je izjemno hitro uveljavila na vsem "jugoslovan-skem" prostoru, ŽELJKO BEBEK in njegovi kolegi pa so postali prvi rockerji z nakladami plošč, ki so presegale fantastično mejo 100 ti-soč izvodov.

14. december - MICK TAYLOR je objavil novico, da zapušča skupino THE ROLLING STONES. Njegova odločitev je presenetila ljubi-

*Bee Gees - trije bratje Gibb so svoj vrhunec dosegli, ko se je kar vseh šest njihovih skladb za film **Saturday Night Fever** zavihnilo na vrh lestvic prodaje.*

korenine. Tako so se celo najprej znašle na rhythm & blues ter soul lestvicah, med vsakoletno počitniško poletno invazijo na nočne klube pa so preskočile tudi na osrednje ameriške pop lestvice in že poleti 1974 in 1975 zase dle tudi njihove vrhove.

Disco modo so v vseh njenih spornih razsežnostih izoblikovali neangleški evropski producenti, predvsem provokativni Giorgio Moroder, ki se je s skladbo *Love To Love You Baby*, s perverzним spolnim občevanjem Donne Summer s poudarjeno mehansko zvonečimi elektronskimi bobni in kompjuterskimi zvoki, ki ga mehčajo le acid funky ritmi iz newyorških klubov, uspelo poigraval z vzdušjem v najbolj zadržih diskotekah za homoseksualce. Med vulgarnimi evropskimi disco pragmatiki je imel največ uspeha Frank Farian, ki si je prizadeval najti lasten odgovor na Abbo. Zbral je skupino jamajskih glasbenikov, jim nadel navlako po zgledu najbolj provincialnih pop glam skupin,

Puzzle z nalepko "sedemdeseta leta"

zanje napisal bubblegum pesmice in jih podložil s šepavim elektronskim discom. Ne glede na svojo banalnost so se Boney M na nemški nalepki Hansa kar štiri leta (1976-79) uspelo kosali s švedsko glasbeno korporacijo.

Z letom 1976 je postal disco tržno najmočnejši popularnoglasbeni žanr tistega časa in svoj tržni naboj je ohranil vse do konca sedemdesetih let. Po vrhovih lestvic je paradirala brigada anonimnih izvajalcev te glasbe, od katerih jih je največ posnelo le po eno uspešno ploščo. Disco je postajal vedno bolj glasba ambicioznih producentov in poslovnežev, ki so si pri delu v studiu pospešeno pomagali z novimi in novimi elektronskimi pripomočki in iz njega pospešeno izrivali žive glasbenike.

Za mnoge neodvisne poslovneže ni pomenila histerija okoli disca nič novega. Med njimi je bil tudi Robert Stigwood, poslovnež, ki je bil v šestdesetih letih zaslužen za nastanek in vodenje poslov rockovske superskupine The Cream ter pop skupinice Bee Gees. Stigwood je razmeroma hitro, že sredi leta 1976, razbral močan tržni potencial nove plesne disco mode. Po zgledih iz petdesetih in šestdesetih let si je kot najbolj ustrezno sredstvo razpihovanja histerije okoli nje izbral film. Ni se zmotil. Film *Vročica sobotne noči (Saturday Night Fever, 1978)*, katerega ključni producent je bil, je razširil discomanijo do najbolj zakotnih popularnoglasbenih lukenj na kartah sveta. Osladni drugorazredni igralec in plesalec John Travolta, novi Chubby Checker, je v nekaj mesecih zrasel v eno najpopularnejših filmskih osebnosti s konca sedemdesetih let. Večino glasbe za Vročico

telje te popularne zasedbe, saj jih je zapustil dva dni po začetku snemanja albuma **Black And Blue**.

30. december - Uradni konec ansambla **THE BEATLES**, točno štiri leta po tistem, ko je McCartney sprožil postopek.

1975

8. januar - Skupina **LED ZEPPELIN** je imela koncert v newyorški dvorani Madison Square Garden. V pičlih štirih urah so razprodali vseh 60 tisoč vstopnic.

6. februar - V Ljubljani je nastopila ameriška skupina **RETURN TO FOREVER**.

1975

11. februar:

Margaret Hilda Roberts Thatcher je izvoljena za voditeljico angleške konservativne stranke.

so razumljivo prispevali njegovi varovanci Bee Gees. Velika plošča z njo je s tridesetimi milijoni izvodov eden najbolje prodajanih popularno-glasbenih izdelkov vseh časov.

Bee Gees so bili s svojim belskim discom kilometre daleč od umazanega funky soula iz newyorških črnskih in "rožnatih" beznic prve polovice sedemdesetih let. S svojo osladnostjo, sterilnostjo in ceneno pozlato so krepko zaosta-

li za standardi podjetja Abba. Pri tem se jih je dalo leta 1978 slišati skoraj na vsakem koraku. Nič čudnega, da je nato postala disco moda sinonim za najbolj črnega hudiča v popularni glasbi, uporaba pulzirajočih elektronskih bobnov, funky basa in sintetizatorjev v popu pa je bila v naslednjih letih skrajno sumljivo dejanje. Do emancipacije novih glasbenih tehnologij je prišlo šele v osemdesetih letih.

John Travolta je poleg skupine Bee Gees najzaslužnejši za to, da je soundtrack filma Saturday Night Fever postal najbolje prodajana filmska glasba vseh časov.

Peter Barbarič, (1959), diplomirani anglist in sociolog. Bivši urednik revije *Glasbena mladina*, glavni urednik *Radia Študent* ter eden nosilcev priprave in izpeljave številnih ljubljanskih glasbenih prireditev (*Novi rock, Druga godba*, 140 minut totalnega rock'n'rolla z Motorhead ter Partybrejkers), trenutno odgovoren za programsko in poslovno podobo kluba K4. Letos jeseni bo pri Znanstvenem in publicističnem središču izšla njegova knjiga *Yakety Yak*, obširnejši prerez skozi preteklost popularne glasbe na naših tleh.

Pričujoči prispevek, ki je delno prirejeno poglavje gradiva za omenjeno knjigo, objavljamo z dovoljenjem založnika.

15. marec - **MARC BOLAN** in **MICKEY FINN** sta razpustila zasedbo T-REX.

26. marec - V Londonu je bila premiera filma **TOMMY**, ki ga je režiral **KEN RUSSELL**.

7. april - **RITCHIE BLACKMORE** je zapustil skupino DEEP PURPLE, da bi ustanovil svoj ansambel RAINBOW. V skupini Deep Purple ga je zamenjal **TOMMY BOLIN**.

17. april:

Rdeči Kmeri zavzamejo Phnom Penh in s tem Kambodž. Začetek načrtnega genocida.

25. junij:

Po več kot 500 letih portugalske nadvlade postane Mozambik neodvisen. To se posreči tudi Angoli.